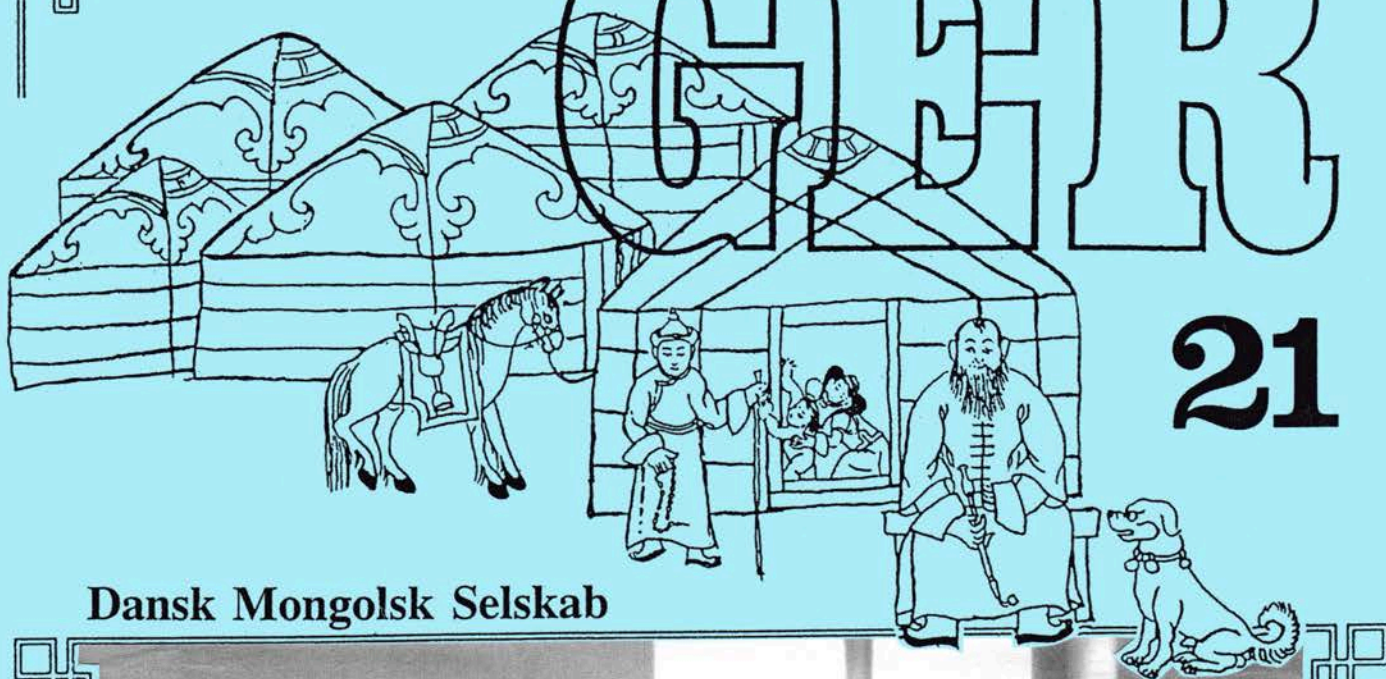

1997

GER

21

Dansk Mongolsk Selskab

Nr. 21 - 8. årgang Marts 1997

Dansk Mongolsk Selskab's
medlemsblad er tidsskriftet GER.

Redaktion: Rolf Gilberg (ansvarshavende), Bulgan Njama, Gudrun Lefmann, Jan Koed og Bent Gynther. Artiklernes synspunkter repræsenterer den enkelte forfatter holdninger, og deles nødvendigvis ikke af redaktionen. Indlæg uden forfatterangivelse er produceret af redaktionen.

GER(22) udkommer august 1997

Dansk Mongolsk Selskabs
bestyrelse består af:

Klaus Ferdinand, Rolf Gilberg (formand), Bent Gynther, Søren Haslund-Christensen, Jan Koed (kasserer), Gudrun Lefmann (sekretær), Bulgan Njama, Leif Petersen.

Selskabets adresser:

Formanden: Rolf Gilberg, Etnografisk Samling, Nationalmuseet, Frederiksholms Kanal 12, 1220 København K.

Telf: 3347 3207; fax: 3347 3320.

Sekretæren: Gudrun Lefmann, Thurøvej 3, 2000 Frederiksberg. Telf: 3187 9003

Kasserer: Medlemskab, adresseændringer og kontingent:

Jan Koed, Carl Bernhardsvej 15 sttv, 1817 Frederiksberg C.

Telf: 3122 3729

Postgiro: 784-1582

Medlemskontingent:
100 kroner pr. kalenderår.

Dansk Mongolsk Selskabs formål er:

(a) at fremme og udbrede kendskabet i Danmark til mongolerne og deres kultur, især i mongolernes kerneområde i Mongoliet, Kina og Rusland.

(b) at udgive skrifter om mongolerne.

(c) at være samlingsorgan for personer, der interesserer sig for mongoler og deres forhold.

(d) at fremme og udvikle forbindelserne mellem befolkningen i Danmark og mongolerne.

(e) at støtte kulturelt arbejde blandt mongoler og skabe forbindelser mellem videnskabelige, kulturelle, faglige og folkelige organisationer i de respektive lande.

Fra redaktionen

Rettelse

I Klaus Ferdinand artikel "Igangsætter og inspirator - Henning Haslund-Christensen", *Ger* (20):4-5 er der en fejl side 5. Den faglige forankring for det medicinsk-geografisk projekt var ikke som omtalt professor Erik Warburg, men derimod professor, overlæge Dr. med. Eggert Møller. ☺

Forsiden

Midlertidig indkvarterede gadebørn i Ulaanbaatar, 1997.

Mongolsk Dansk Selskab

Dansk Mongolsk Selskabs søsterorganisation i Mongoliet, Mongolsk Dansk Selskab har haft generalforsamling. Den har givet anledning til et formandsskifte. Den nye formand er Tungalag Njama og næstformand er Otgon. Selskabet har omkring 100 medlemmer i Ulaanbaatar og 90 medlemmer i provinsen. Mongolsk Dansk Selskab er aktiv partner i Dansk Mongolsk Selskabs Gadebørns Projekt i Ulaanbaatar.

Dansk Mongolsk Selskab ønsker den nye forkvinde for Mongolsk Dansk Selskab velkommen, og ser frem til et fortsat positivt og frugtbart samarbejde.

En del mongolske medarbejdere på Gadebørns Projektet kommer på besøg i Danmark fra slutningen af Påsken og et par uger frem. Dansk Mongolsk Selskab vil forsøge at holde et medlemsmøde, lørdag den 5. april 1997, kl 15, hvis det kan indpasses i gæsternes plan. Mere om det på generalforsamlingen, 22. marts.

ISSN Nr: 0905-9504

Seneste nyheder fra gadebørnsprojektet

Gadebørn fotograferet februar 1997 i Ulaanbaatar. ➡

Der er mange frivillige kræfter yder en stor indsats for projektet i disse måneder.

Projektstyrgruppen og de nedsatte underudvalg arbejder aktivt på planlægningen og forberedelsen af projektet. Efter en besværlig ansættelsesprocedure med annonce, svar til omkring 100 telefoniske henvendelser fra interesserede, ansættelsessamtale, med mere har vi nu ansat to medarbejdere fra Danmark til projektet, der skal nu formelt styre projektets praktiske implementering.

Den ene af de to blev ansatte blev sociologen Bulgan Njama og den anden er lærer Finn Morell, der har en langvarig socialpædagogisk erfaring fra arbejdet med udstødningstruede børn- og unge.

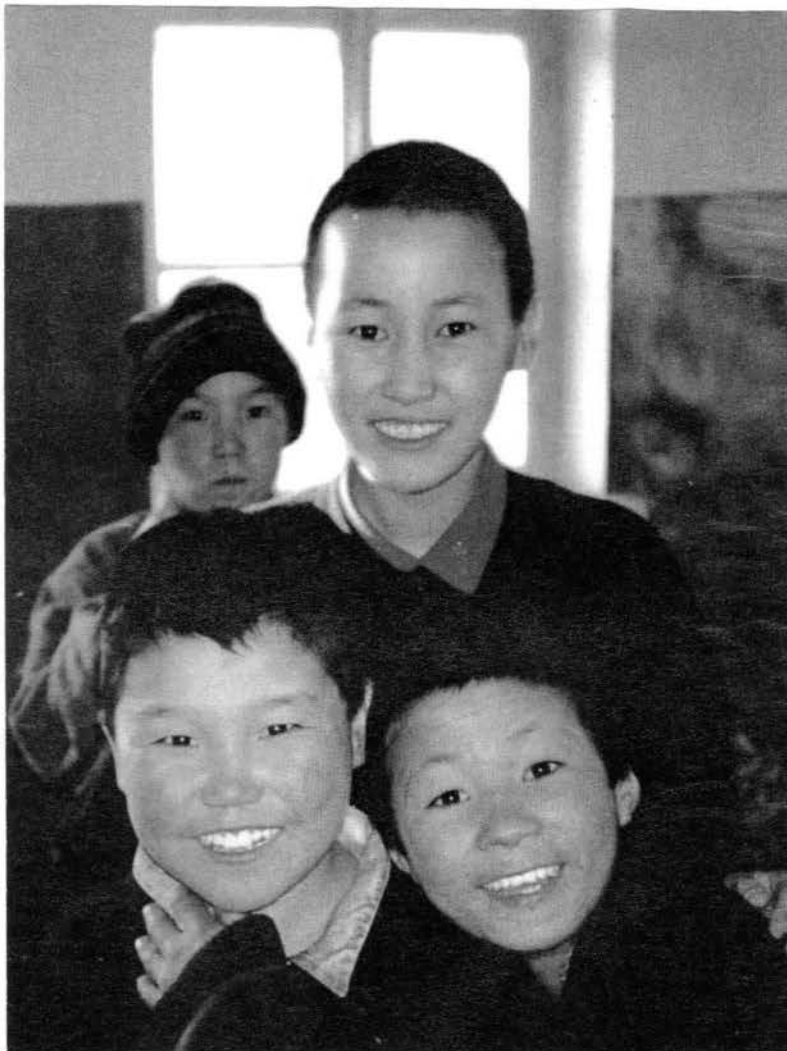
Mongolsk Dansk Selskab har også etableret en projektforbereðelsesgruppe, der medvirker aktivt i alle praktiske aktiviteter.

Støttegruppen arbejder aktivt med henblik på at skaffe yderligere midler til projektet.

Mongolsk Dansk Selskab har i gangsat fundraisingsaktiviteter i Mongoliet med det formål at involvere den brede offentlighed i løsningen af gadebørnsproblemer.

I sidste uge blev projektet omtalt i regeringens avis "Ardiin Erch" og Danmark's og DMS's humanitær aktion i at yde hjælp til Mongoliet blev værdsat i denne omtale.

Projektets bygning vil få et dansk navn efter ønske fra mongolerne. "Gimle" er valgt som navn. Gimle betyder i nordisk mytologi slægternes bolig i den efter Ragnarok fornyede verden.

Hvad skal der ske i den kommende tid?

Dansk Mongolsk Selskab og projektets danske samarbejdspartnere venter besøg fra Mongoliet i begyndelsen af april. Besøget og dets formål blev omtalt i tidligere nummer af Ger. Vi arrangerer et møde med medlemmerne, og dette vil blive annonceret særskilt.

Den 22. marts 1997 afholder vi selskabets årlige generalforsamling og fest. En særskilt indbydelse er tidligere blevet sendt.

Under arrangementet er der mulighed for at debattere og stille spørgsmål om gadebørnsprojektet i Mongoliet.

Selskabet har besluttet at etablere en særskilt konto, som udelukkende skal bruge til at modtage pengegaver fra medlemmerne, der ønsker at støtte projektet. Vi giver en orientering om dette under generalforsamlingen.

Til sidst vil vi takke vor mangeårige medlem Lise Albertsen, som allerede har bidraget med 550 kroner til projektet. ☺

Projektgruppen

Dansk erhvervsfremstød til Mongoliet i august 1996

ADB = Asian Development Bank

BNP = brutto national produkt

FUHU = Foreningen af unge handelsmænds uddannelse

IMF = International Monetary Fond

SPRØK = Sproglige økonomiske linie ved Handels Højskolen

UNDP = United Nation's Development Program

Indtil det sovjetiske imperiums kollaps var forbindelserne mellem Mongoliet og den vestlige verden - herunder Danmark - få og sporadiske. Da navlestrengen til de socialistiske broderfolk blev kappet over, befandt de stakkels mongoler sig lidt på Herrens steppe.

Overgangen fra planøkonomiens utopi til markedsøkonomiens ubønhørlighed var traumatisk på mere en én måde. Blandt andet skulle mongolerne nu til at betale verdensmarkedspriser i hård valuta for de brændstoffsyringer, der er livsvigtige i den ekstremt kolde og lange mongolske vinter.

Det internationale bistands- og donorsamfund var ikke sen til at opfatte nødsignalerne fra de mongolske ger'er, og Danmark var et af de første lande til at tilbyde hårdt tiltrængt overgangsbistand i form af blandt andet leverancer af dieselolie, da det så aller sortest ud, og senere mange andre og mere langsigtede bistandsprojekter.

Danmarks samhandel med Mongoliet er yderst beskeden. Den danske eksport til Mongoliet består primært af leverancer til gennemførelse af danske udviklingsprojekter i landet.

I 1993 var de største poster i handelstallene for eksporten medicinske og farmaceutiske produkter

Udenrigsministeren omgivet af mon-

golske børn i Erdene Bulgan (29/8).

Danmarks samhandel med Mongoliet

mio.kr.	1993	1994	1995
eksport	9,6	4,1	5,0
import	0,0	6,1	0,5
balance	9,6	÷2,0	4,5

5.100.000 kroner, mejeriprodukter 1.400.000 kroner og tekniske og videnskabelige instrumenter 1.300.000 kroner.

I 1994 var importen hovedsagelig beklædningsgenstande til 5.990.000 kroner. Eksporten fordelte sig på enkelte varegrupper med papirmasse 1.620.000 kroner og drikkevarer 910.000 kroner, som de største.

I 1995 udgør importen en enkelt varegruppe, huder og skind. For eksporten er medicinske produkter 2.860.000 kroner, kontor-maskiner 440.000 kroner og specialmaskiner 430.000 kroner de mest markante. Eksporten er i høj grad påvirket af det danske bistandssamarbejde med Mongoliet.

Med sine 1.556.500 km² - eller 36 gange Danmarks areal - og en befolkning på kun 2.400.000 mennesker er Mongoliet på en og samme tid et af verdens største og samtidig et af verdens tyndest befolkede lande med en befolknings-tæthed på kun 1,3 per km².

Mongoliet er i realiteten én stor naturpark af betagende skønhed, hvor mange nomader lever, som de altid har gjort. Der er kun ganske få bysamfund af en vis størrelse.

Fra venstre: Viceudenrigsråd, ambassadør Ulrik Helwig-Larsen, ambassadør Christopher Bo Bramsen, uden-

udenrigsminister Niels Helveg Petersen og liaison officier Ulzii ved erhvervsseminaret i Ulaanbaatar.

Hovedstaden Ulaanbaatar er den største med en befolkning på ca. 600.000 mennesker.

Fra 1921 og indtil 1990 levede Mongoliet en isoleret skyggetilværelse som en sovjetisk lydstat, der var næsten totalt afhængig af samarbejdet og varebytte inden for Comecon. Sovjetimperiets kollaps i 1990 satte gang i en demokratisk udvikling i Mongoliet, der førte til vedtagelsen af en ny demokratisk forfatning i 1992 og de første frie valg i Mongoliets historie.

Parallelt med de politiske reformer gennemførtes en smertefuld omstilling fra planøkonomi til markedsøkonomi. Den private ejendomsret blev genindført, og økonomien blev gradvist liberaliseret.

Den private sektor, der stod for mindre end 10% af nationalproduktet i 1991, repræsenterer nu

2/3 af BNP. Mere end 90% af alle virksomheder er nu enten helt eller delvis ejet af private.

Udenrigshandelen er fuldstændig liberaliseret, og der føres en realistisk valutakurspolitik.

De første kriseårs hyperinflation er bragt under kontrol, og priserne stiger nu med mindre end 50% om året. Statssubsidierne er med få vigtige undtagelser (transport, husleje, elektricitet og varme) afviklet.

De dramatiske økonomiske omvæltninger har skabt både vindere og tabere. På kort sigt nok flest af den sidstnævnte kategori. De flestes levestandard er faldet dramatisk, og arbejdsløsheden er nu på 10%.

25% af befolkningen antages at leve under den af UNDP fastsatte fattigdomsgrænse.

Alkoholisme er et stort problem, og antallet af gadebørn i byerne er stigende.

De nyrige kan i dag ses køre rundt i Ulaanbaatar i deres nye Mercedeser, mens de indgår nye forretningsaftaler over deres mobiltelefoner.

Der er imidlertid ingen tvivl om, at Mongoliet er på rette vej. Den økonomiske nedtur stoppede i 1994, der blev det første år under det nye markedsøkonomiske system med positiv vækst. Beskeden 2,1% men dog et betydningsfuldt fremskridt. I 1995 voksede økonomien med hele 6,3%, og udsigterne tegner lyse for indeværende år. Der er også kommet godt gang i udenrigshandelen.

I 1995 øgedes eksporten med 39,2% til US\$ 511.600.000, hvorimod importen steg med hele 50,4% til US\$ 388.700.000. Nettoresultatet blev for andet år i træk et overskud denne gang på US\$ 122.900.000.

De absolutte tal er ikke imponerende, men den relative udvikling er opmuntrende. Rusland er stadig Mongoliets største handelspartner, men Ruslands andel af Mongoliets udenrigshandel er støt faldende til fordel for udvidede handelskontakter med især Vesteuropa, Japan, Sydkorea, Hong Kong og Taiwan.

Valget den 30. juni 1996 blev en stor sejr for den demokratiske opposition, idet en koalition bestående af Mongolian National Democratic Party og Mongolian Social Democratic Party - til stor overraskelse for alle og ikke mindst de direkte berørte - tilsammen vandt absolut flertal i parlamentet.

Koalitionen lovede under valgkampen at fortsætte privatiseringsprocessen - herunder af boligmassen (dog ikke helt uden vedhæftede betingelser) - og at give markeds kræfterne og det private initia-

tiv bedre udfoldelsesmuligheder end forventet, med forventet øget vækst og større velstand til følge.

Regeringen har i øvrigt lagt ud med en slankning af centraladministrationen. Antallet af ministerier er blevet reduceret til 9. Den igangværende omstrukturering af hele statsapparatet vil givetvis medføre, at antallet af offentlige ansatte vil falde yderligere.

På udenrigshandelsområdet har regeringen afskaffet det hidtidige forbud mod eksport af rå cashmere, der er en af Mongoliets vigtigste eksportartikler. Hermed blev et af IMF, Verdensbanken og ADB længe næret ønske opfyldt.

Danmark var et af de første lande, der efter Mongoliets systemskifte i begyndelsen af 1990'erne besluttede at yde overgangsbistand til Mongoliet. Danmark har af to omgange ydet i alt 175 millioner kroner i bistandshjælp, hvilket gør Danmark til Mongoliets fjerdestørste bilaterale donor efter Japan, USA og Tyskland.

I november 1991 arrangerede jeg, mens jeg var udstationeret i Beijing for Dansk Industri, det første erhvervsfremstød til Mongoliet for de i Kina værende danske virksomheder, hvor der deltog en halv snes stykker.

Under vort besøg i Ulaanbaatar var Hr. Jasray formand for Mongolian Chamber of Commerce and Industry vor vært. De første spæde frø blev lagt for at få kommercialiseret samhandlen.

Under det sociale topmøde i København i 1995, hvor Hr. Jasray deltog for Mongoliet i sin nye egenskab af Statsminister for Mongoliet, inviterede vi ham til frokost i Dansk Industri sammen med de danske virksomheder, han havde mødt i Ulaanbaatar i november 1991. Jasray opfordrede os til at sende en ny erhvervsdelegation til Mongoliet og i samarbejde med

Udenrigsminister
Niels Helveg Petersen

ambassaden i Beijing samt Mongolian Chamber of Commerce and Industry blev det besluttet at besøge Mongoliet i juni 1996.

Et valg kom på tværs, men der er aldrig noget, der er så skidt, at det ikke er godt for noget andet; fra ambassadens side fik vi nys om, at Henning Haslund-Christensens 100-års dag skulle højtidelig holdes den 31. august. Vi slog straks til og fik arrangeret erhvervsbesøget i forbindelse hermed.

I ugen op til den 31. august fik vi arrangeret 'danske dage' i Mongoliet for at få så megen opmærksomhed som muligt fra mongolsk side, også set i lyset af den positive udvikling i Mongoliets økonomi, der har fundet sted og for at udnytte den utvivelige goodwill, som den danske overgangsbistand har skabt for Danmark.

Efter besøg i Ulaanbaatar og i konsultation med de mongolske myndigheder blev agroindustrien, energi- og miljøsektorerne identifi-

ceret som de områder, fremstødet burde fokusere på.

Fremstødet havde til formål at opbygge sunde og varige handelsforbindelser på ren kommerciel basis med den nye markedsorienterede forretningsverden, der er under etablering i Mongoliet i disse år. Den bilaterale samhandel har som nævnt været mikroskopisk, så udviklingen kan kun gå i én retning.

Mongoliet bliver aldrig et hovedmarked for dansk erhvervsliv, men der skulle dog være afsætningsmuligheder på følgende områder:

- * tilpasset (det vil sige prisbilligt og lavteknologisk) fødevarerforarbejdende udstyr
- * fjernvarmeteknologi
- * alternativ energi (sol og vind)
- * forbrugsgoder (føde- og drikkevarer)
- * rådgivningsydelser

På kort sigt er det især de bistandsfinansierede projekter, der påkalder sig kommerciel interesse, men disse vil på sigt blive overhalet af efterspørgslen fra den hastigt voksende underskov af private mongolske forretningsfolk.

Mongolerne er selvsagt også stærkt interesserede i at opbygge afsætningskanaler i Danmark for deres eksportprodukter, der især består af mineraler, cashmere, kameluld, huder og skind.

Mongoliet forsøger også at opbygge en økoturistindustri, og landet kan som allerede nævnt tilbyde utrolige naturoplevelser. Der er derfor også forretningsmuligheder for danske rejsebureauer med speciale i oplevelses- og kulturrejser.

Det danske fremstød gennemførtes i dagene 27. - 29. august 1996, som led i en kæde af arrangementer, der under overskriften "Danske Dage i Mongoliet" også

Erhvervsdelegationen foran gæste ger'erne på Dansker Klippen, 29-30 august 1996. Fra venstre ses: Ole Hybel Hansen, Erwin van Den Eede, Carl Emil Roll, Per Christiansen, Liu Yan, Kai Jacobsen, Erik Eriksen, Ole Kristensen, Sven Riskær, Lene Wenzel, Sigurd Lauge Pedersen, Niels Holstein, Annette Andersen, Jens Rasmussen, Steen Teisen, Steven Foster, Christian Königsfeldt, Knud Aage Jacobsen, Bent Soling, Søren Vestensen.

omfattede festlighederne i anledning af Henning Haslund-Christensens 100-års fødselsdag, samt et besøg af udenrigsminister Niels Helveg Petersen.

Dette besøg var så vidt vides det første officielle danske ministerbesøg til Mongoliet nogensinde.

Alle sejl var med andre ord sat ind for at gøre Danmark kendt i Mongoliet, og de mange begivenheder gav genlyd i de danske medier og har uden tvivl bidraget til at udbrede kendskabet til et charmerende land med en gæstfri og hjertevarm befolkning.

I fremstødet deltog i alt 18 danske forretningsfolk fra en bred vifte af danske virksomheder og styrelser inden for de nævnte kerneområder.

Den mongolske interesse for at få de danske forretningsfolk i tale viste sig at være helt overvældende, og næsten alle de danske kontaktmødedeltagere kunne melde om fuldt tegnede "balkort".

I kontaktmøderne den første dag kan jeg nævne, at vi fra Dansk Industri havde ikke mindre end nogle og tyve møder med mongolske forretningsfolk, der var interesserede i samarbejdspartnere, joint ventures, udstyr og så videre; på anden dagen var kundelisten lige så lang.

Fra mongolsk side markedsførtes mange mere eller mindre realistiske investeringsprojekter. Der var blandt andet én, der søgte en dansk investeringspartner til et guldgraverprojekt. Dette blev mærkeligt nok ikke det salgsnummer, som ophavsmanden havde forestillet sig.

Fremstødet blev i det store og hele forskånet for større tragedier, når lige bortses fra, at strømmen gik midt under åbningsceremonien til stor gene for alle de talere, der ikke kunne deres lektier udenad.

Denne happening var til gengæld en effektiv illustration af behovet for renovering og udbygning af de mongolske kraftværker.

Af konkrete opgaver kan vi nævne, at inden for agrosektoren arbejder Danagro videre med opgaver, ligesom både COWI og Danish Power Consult arbejder med fjernvarme systemerne i Ulaanbaatar og Dhakran. Disse rådgivningsopgaver skulle gerne føre til udstyrsleverancer fra dansk side til sin tid.

Mongolske forretningsfolk har her i november været på træning i Danmark med henblik på fjernvarme undervisning og træning.

Et par af de deltagende danske virksomheder arbejder videre med udstyrsleverancer til blandt andet fødevareforarbejdning på baggrund af kontakter, der blev etableret under besøget.

Under besøget havde jeg møder med blandt andet UNDP i Ulaanbaatar. Det, der er kommet ud af disse møder, er, at vi i samarbejde med FUHU og Handelshøjskolen arbejder på et projekt, hvor vi sender unge danske kandidater ud som UN Volunteers i en

6 måneders periode som lærere på de spirende handelsskoler, der er ved at blive etablerede i Mongoliet på aimag niveau. Vi taler her om unge cand. merc. eller SPRØK studerende, der har ét år tilbage af deres studier.

Programmet for erhvervsdelegationen bød i øvrigt blandt andet på en middag den første aften i en restaurant i et mongolsk telt med underholdning i form af flertonal sang, musik og slangemenneskeakrobatik. Under middagen cause-rede formanden for Dansk Mongolsk Selskab, museumsinspektør Rolf Gilberg, med betydelig indleven og iført sin flotte mongolske nationaldragt om Mongoliets historie og lokal skik og brug. En god optakt til en spændende uge.

Onsdag aften overtog udenrigsministeren og hans folkerige følge de centrale dele af scenen.

Umiddelbart efter ministerens ankomst havde erhvervsdelegationen lejlighed til under et møde med ham at redegøre for indtryk og markedsføre synspunkter. Det blev en ganske nyttig meningsudveksling, hvor udenrigsministeren blandt andet fik lejlighed til at gøre sig bekendt med Danmarks mindste virksomhed med de største visioner samt blive konfronteret med flere spørgsmål om visdommen i beslutningen om at indstille den danske bistand til Mongoliet, netop som landet for første gang i 75 år har fået en virkelig demokratisk regering, der har brug for al den eksterne hjælp, som det overhovedet er muligt at mobilisere.

Næste dags uovertrufne højdepunkt for erhvervsdelegationen var den stille stund før åbningen af Haslund-Christensensærudstilligen i det mongolske nationalmuseum, hvor de tilstedeværende fik lejlighed til at høre Hofmarskallens eg-

Haslund modtager sin fars bog 'Jabonah' på mongolsk i Nationalmuseet for Mongoliets Historie oversat af for-

mand Lhkavasuren (29. august 1996). Yderst til højre ses Anders Jungersen. Yderst til venstre Rolf Gilberg.

ne medrivende beretning om sin berømte faders utroligt spændende livshistorie, herunder blandt andet om hvorledes han engang på trods af alle advarsler begav sig ud på en farefuld ekspedition i Himalaya for at komme en forsvunden dansk journalist til undsætning. Haslund-Christensen blev hårdt såret af en lavine under denne heltedåd, men han overlevede på mirakuløs vis, omend ikke uden varige men.

Samme dag tiltrådte samtlige tilrejsende danskere den med stor spænding og også i visse lejre stor bekymring imødesete udflugt til Erdene Bulgan i Khovsgol-provinsen, hvor de danske nybyggere i sin tid havde boet. Udflugten havde længe hængt i en tynd tråd på grund af logistiske problemer og sikkerhedshensyn.

For at tilbagelægge de ca. 650 km var lufttransport den ene realistiske mulighed, og denne rejse måtte nødvendigvis ske ved hjælp af helikoptere, da det ikke var muligt at lande med almindelige flyvemaskiner, inden for en overskuelig radius af bestemmelsesstedet.

Udstyret med et til formålet medbragt og - skulle det vise sig - særdeles uundværligt beredskabslager af ørepropper fik vi helikopterterrsende en forrygende oplevelse af det storslåede og betagende mongolske landskab med uendelige stepper, bjerge samt skove og kun få og spredte tegn på mennesker de to timer og femten minutter, helikopterturen varede.

Modtagelsen ved ankomsten til Erdene Bulgan var af den slags, der normalt er forbeholdt kronede hoveder eller rockidoler. Alt hvad der kunne krybe og gå eller ride skulle jeg måske sige, i miles omkreds, var linet op for at hylde de tilrejsende med klapsalver og begejstringsråb.

Der var ingen tvivl om, at dette var årets begivenhed i lokalsamfundet, og til benefice for de fine gæster havde man besluttet at afholde en ekstraordinær Naadam-festlighed, der blandt andet omfattede konkurrencer i brydning og hestevæddeløb. Bueskydning udgik af programmet, da man ikke men-

En mongolsk delegation modtager Niels Helvig Petersen og Bo Bramsen ved ankomsten til Erdene Bulgan.

Mongoliets ambassadør Hanibal er netop stået af helikopteren, den, der senere havererede.

te at have kompetent styrke i denne disciplin.

Vi måtte også forstå, at man i lokalsamfundet nærede stor veneration for den indsats, som de oprindelige danske nybyggere havde ydet. Ifølge Hofmarskallen var den mest markante profil i Erdene Bulgan slet ikke Senior, men en vis Carl Emanuel Krebs, der var læge, og hvis behjertede professionelle indsats mange af de lokale mongoler fik stor gavn af.

Vejret var perfekt. Det blev en usædvanlig smuk aften på 'Dansk Klippen', hvor vi skulle overnatte i de karakteristiske mongol telte. Der var masser af lokale kulinariske delikatesser, der blev skyllet ned med rigelige mængder af næsten fuselfri mongolsk vodka.

Stemningen var helt i top, som det også fremgik af TV2's reportage fra begivenhederne. Under den følgende dags Naadam-festligheder var der rig lejlighed til at studere det mongolske folkeliv og følge brydekongurrencen, samt afslutningen af hestevæddeløbet.

Forinden var det under stor jubel blevet bekendtgjort, at Danmark som gave til Erdene Bulgan i dagens anledning havde besluttet at levere medicin, generatorer til opvarmning af det lokale hospital og en skole samt 3 turbiner til et lille vandkraftværk. Erdene Bulgan kvitterede med at forære udenrigsministeren og Hofmarskallen en hest hver, som fik navnene 'Peter-sen' og 'Søren'.

Udenrigsministerens kropssprog lod ane, at der ikke var noget påtrængende behov for at løse den umulige opgave også at få denne - skattepligtige - gave med tilbage i helikopteren.

Den store finaleforestilling var den mongolske statsministers officielle middag i det smukke officielle gæstehus i Ulaanbaatars udkant efter tilbagekomsten fra Erdene Bulgan. Alle tilreisende danskere var indbudt, og stemningen var høj, da vi i den smukke aftensol kørte i kortege med politiskorte nonstop - bortset lige fra de par minutter, det tog en flok køer at

krydse kørebanen med ophøjet despekt for vore ellers ret sakrosankte forkørselsrettigheder - fra hotellet til gæstehuset.

Et flot punktum for et vellykket besøg. Det var det første danske ministerbesøg i Mongoliet og det første vestlige udenrigsministerbesøg.

Der har næppe heller nogensinde været så mange danskere i Mongoliet på én gang. Besøget vil forhåbentlig sætte mærkbare spor fremover. ☺

Ole Hybel Hansen

Dansk Industri

Den midlertidige mindested for danskerne på Dansk Klippen i Erdene Bulgan.

Dansk støtte til Mongoliets nationale tuberkulose kontrolprogram

Den danske stats økonomiske støtte til Mongoliet udløber i 1997. Men en del af denne støtte er udlagt til non-governmental organisation-administration, således at det bliver muligt at forlænge en del af Danmarks bidrag indtil medio 1999. Nationalforeningen til bekæmpelse af Lungesygdomme - Danmarks ældste sygdomsbekæmpende forening - har fået lagt i hænderne, at administrere 8 millioner kroner til hjælp til gennemførelse af et mongolsk nationalt tuberkulose kontrolprogram.

Nationalforeningen

Nationalforeningen til bekæmpelse af Lungesygdomme er Danmarks ældste sygdomsbekæmpende forening. Foreningen er stiftet i 1901 og kan således i år 2001 fejre sit 100 års jubilæum. Nationalforeningens protektor er Hendes Majestæt Dronning Margrethe II, og har siden sin stiftelse haft landets monark som protektor.

I foreningens formålsparagraf står blandt andet, at man har til opgave at fremme internationalt samarbejde og under dette punkt har man ønsket at støtte tuberkulosebekæmpelsen på internationalt plan. Det er derfor naturligt, at DANIDA har givet den opgave til foreningen, som nu skal berettes om.

Internationale tuberkulose kontrol-programmer

Retningslinier for nationale tuberkulosekontrol programmer er udarbejdet af 'International Union against Tuberculosis and Lung Disease' og 'World Health Organisation' i fællesskab.

Viceleder Dr. Jambaldorj (tv) i det mongolske tuberkulosecenter i Ulaan-

baatar studerer røgentfotos af tuberkulose.

Det er retningslinier, der er god erfaring med fra andre steder i verden og omfatter opsporing, undersøgelse og behandling for denne frygtede sygdom, der har eksisteret, såvidt vides så længe, der har været mennesker på jorden.

Oplysning er af afgørende vigtighed

Det er forholdsvis enkelt at behandle for tuberkulose, men behandlingen forudsætter at man kan finde den syge, hvilket kan indebære vanskeligheder, da sygdommen har sociale aspekter. Den trives i dårlige boligmiljøer, under uhygiejniske leveforhold, hvor mange mennesker bor tæt sammen. I Mongoliet er oplysning om sygdommen og om smittevejene mangelfuld.

Der forestår således først og fremmest en opgave med at opspore den syge. Når patienten er fundet forestår en række undersøgelser, hvorefter behandling kan indledes. Der behandles med medicin. Det er vigtigt, at familie og pårørende orienteres om, hvilke forholdsregler, der skal tages. Det er meget afgørende, at det er den rigtige medicin, der gives, og at den tages korrekt. Det er bedst, at medicinen gives til patienten under opsyn af sundhedspersonale, men når det drejer sig om Mongoliet, kan der være vanskeligheder, idet det også drejer sig om nomader, der flytter fra sted til sted. Her udleverer man tabletterne til patienten med grundig instruktion.

Tuberkulose er kaldt en fattigmandssygdom, og det er ikke alle

samfund, der vil erkende dårlige sociale forhold, som giver grobund for denne dødelige lidelse, der kan sidde overalt i legemet. Sygdommen sidder i lungerne. Der er særdeles smittefarlig, idet den smitter ved dråbeinfektion.

Ny regering i juli 1996

I Mongoliet har man taget fat på problemet ved dets rod. Under den "russiske" ledelse af Mongoliet blev der uddannet mange tuberkuloselæger, dog ikke med en uddannelse, der kan måle sig i effektivitet med vestlige lægers. Dette erkendte Mongoliets regering allerede, da russerne var i landet, hvor kontrolprogrammet var i sin vorden.

I juli 1996, da Nationalforeningen første egentlige inspektionsrejse blev gennemført, og hvor den danske støtte skulle tilrettelægges, var der valg til regeringen. Det blev en liberal ledelse, der ønskede at fortsætte det nationale tb-program.

Når man fra dansk side havde valgt at tilbyde Mongoliet støtte til

Sygeplejerske Nyamsuren har lavet suppe, som hun står og øser op.

Eva Holskov og Dr. Tsogt, leder af det mongolske tuberkulosecenter. På væggen ses gaven fra Nationalforeningen i anledning af det dansk-mongolske samarbejde. Et sådant skilt fandtes tidligere i danske byer for at forebygge spredning af tuberkulose.

det nationale tuberkulose kontrolprogram skyldes det blandt andet, at landet har en god infrastruktur. Der er 8 større byer i Mongoliet. Den største er Ulaanbaatar, beliggende ved floden Tuul Gol. Byen ligger 1.500 meter over havet og har 600.000 indbyggere. 80% af landets indbyggere bor i byerne. 20% lever som nomader. I Ulaanbaatar ligger det nationale tuberkulosecenter.

Nationalforeningen påtager sig administration af millionbeløb

Den danske stat, gennem DANIDA, har pålagt administrationen og forvaltningen af de 8 mill kroner meget strenge rammer, der skal følge den udarbejdede protokol. Protokollen blev i 1994 introduceret til Nationalforeningens bestyrelse af 1. reservelæge Søren Thybo, der da også blev den, der på Nationalforeningens vegne foretog en forundersøgelsesrejse til Mongoliet for med egne øjne at få et indtryk af mulighederne for en gennemførelse af det nationale tuberkulosekontrolprogram, og det

var på baggrund af Søren Thybos hjembragte positive oplysninger, at Nationalforeningens bestyrelse erklærede sig villig til at påtage sig administrationen af den danske støtte, der er planlagt til at løbe frem til medio 1999.

Første projektrejse til Mongoliet

I juli 1996 søsattes projektet, og et hold på 4 personer drog af sted med Ulaanbaatar som rejsemål. Det var overlægerne Alice Friis-Møller og Jørgen Bennedsen, der skulle indlede tilrettelæggelsen af den danske støttes lægefaglige indhold samt Bente Jahn, Nationalforeningens regnskabschef, der skulle initiere den forvaltningsmæssige del af projektet samt Eva Holskov, der skulle sikre den daglige, fremtidige kommunikation i projektet, og som på rejsen repræsenterede Nationalforeningens bestyrelsesformand, vinhandler, forhenværende rådmand Mogens Thiim.

Som en særlig hilsen til lederen af tuberkulosecentret i Mongoliet, dr. G. Tsogt, medsendte Nationalforeningen en lykønskning i anledning af det forestående dansk-mongolske samarbejde i form af et historisk skilt med teksten "Spyt ikke på Fortovet". Det er det for ældre læsere måske bekendte hvide emaljeskilt med blå bogstaver og det røde Lorrainekors (symbolet på bekæmpelse af tuberkulose og lungesygdomme), der var opsat overalt i danske storbyer i begyndelsen af 1900-tallet). Det blev straks opsat i det mongolske tuberkulosecenters indgangsparti - med en oversættelse til mongolsk af skiltets manende tekst.

- og hjemme i Danmark

Her i Danmark foregår forvaltningen af The National Tuberculosis Control Programme of Mongolia

på Nationalforeningens kontor i Vanløse, der har daglig telefaxforbindelse med det mongolske tuberkulosecenter. Protokollen giver anvisninger på alt, hvad angår projektet. Den anfører blandt andet nøje, hvad der skal indkøbes i Danmark, herunder køretøjer, mikroskoper, medicin, sprøjter, spytkrus for blot at nævne nogen af de forskelligartede ting, der passerer kontoret i Vanløse. Herfra styres også projektets økonomi og regnskab samt lagerstyring af de indkøbte ting.

Så kom vi så langt !

I henhold til projektdokumentet, skal Nationalforeningen 2 gange årligt - forår og efterår udsende mindst 2 personer, der dels skal gennemføre lægefaglige kurser dels foretage kontrol med og revision af projektets fysiske rammer.

Det lægefaglige ansvar for den danske støtte hviler på Nationalforeningens lægelige viceformand, overlæge, dr. med. Finn Vejøl Rasmussen, Hillerød Sygehus, der i foråret 1997 sammen med mikrobiologen, overlæge Håkan Mørner, Statens Seruminstitut, tager til Ulaanbaatar for at danne sig et indtryk af situationen samt efterleve projektet protokollens dispositioner, herunder holde kurser for de mongolske læger og øvrige sundhedspersonale.

Oplevelser blev der også tid til

Rejsen gik via Beijing, hvor der var drøftelser i den danske ambassade, blandt andet for at få gode råd og direktiver, idet administrationen skulle ansætte bogholder og revisor i Mongoliet.

Det var med et mongolsk fly, vi fløj den relativt korte tur fra Beijing til Ulaanbaatar. Det tog ca. 1 time. Steward og stewardesser var mongolske og desuden

nogle af de mest veludseende unge mennesker, man kunne tænke sig, og ikke mindst var de særdeles venlige og høflige. Det var en god oplevelse.

I lufthavnen i Ulaanbaatar ventede lederen af det mongolske tuberkulosecenter Ph.D. G. Tsogt og hans viceleder dr. Jambaldorj - begge lungelæger. Heldet havde været med os, for netop på den dag, vi kom til Ulaanbaatar, var der Naadam, de nationale festligheder.

På besøg på tuberkulosehospital

Under besøget i Ulaanbaatar var der lejlighed til at besøge et par tuberkulosehospitalet/klinikker i blandt andet tb-hospitalet i Tuv, der ligger i den centrale aimag. Hospitalsudstyrets standard lever på ingen måde op til det, vi er vant til i vor del af verden. Alt var meget primitivt, men man fik indtryk af stor omhyggelighed med patienterne.

Der er mange læger og sygeplejersker. På hospitalet blev vi meget venligt modtaget af dr. Khadbaatar, der bød på Airak - gæret hoppemælk, der blev serveret i en meget flot lerkrukke og øst op i vandglas med en stor øse. Hertil blev serveret en skål på tørret, grynet mælk, som man brækkede et stykke af og stak bidden ned i en stor skål med mongolsk smør. Der var også en skål med karameller. Airakken var meget forfriskende, smagte nærmest som en mellemting mellem ymer og yogurt naturel. Dr. Khadbaatar lignede nok mest af alle, det man forestiller sig er en mandlig mongol. Stor, kraftig, sorthåret og med et herligt smil både i øjnene og på munden. Han havde en gave til hver af de danske gæster. Det var et lille fint maleri fremstillet med sand, og som sagdes at være tradi-

tionelt for området. Det var morsomt på en stor hospitalsstue at se en gruppe mindreårige børn sidde fredeligt og roligt på gulvet og lege med LEGO-klodser!

Det mongolske sprog har en smuk melodi. Det bringer tanken hen på sommerfuglevinger, der hvirvler i vinden.

Frokost i det grønne

Der var meget dagligt arbejde forbundet med denne første inspektionsrejse til Mongoliet, men der var heldigvis plads til oplevelser, herunder en tur til Maozhir Hiid, klosteret, der ligger i dalen ved Tsetseegun bjerget (2.256 meter over havet). Det er det højeste punkt i Bogd Uul og kan ses fra Ulaanbaatar. Det er et herligt sted med springende og rislende kilder, grønt græs, fugleflojt og kredsende rovfugle.

Var man sommerfuglefænger, var det stedet. Det var også muligt at få en ridetur på hesteryg. 2 af tuberkulosecentrets sygeplejersker havde medbragt råvarer som blev tilberedt på stedet, således at vi fik varm herlig suppe med kød og nudler, og et fad med tomater, agurker og løg. Vi sad i græsset og spiste dette gode måltid, der blev ledsaget af coca cola.

Indtrykket som førstegangsbesøgende i Mongoliet, er, at det er et stolt, værdigt og venligt folk. Deres levevilkår er ikke specielt lette. Det var af betydning ved selvsyn at se, hvorfor og hvordan Danmark kan og bør yde støtte til Mongoliet. ☺

Eva Holskov

Nationalforeningen til bekæmpelse af Lungesygdomme.

Rejsereklame

Tur til det vestlige og sydvestlige Mongoli: 26 juli - 17 august 1997

Der flyves med SAS til Beijing, hvor der er overnatning på både ud og hjem tur samt en 1-dags udflugt til Den Himmelske Freds Plads og Den Forbudte By.

I Mongoliet vil man i Ulaanbaatar besøge: Bogh Khan Museet, Det Naturhistoriske Museum, Kunstmuseet, og Gandan Templet, for at få indtryk af landet kulturskatte. Man bor på 3 stjerne hotel.

Turen ud på landet foregår med jeep, hvor der er plads til 4 passagerer i hver. Hvor det er muligt overnattes i turist-ger (nomadetelte). Da turen går til områder, hvor turister ikke færdes vil op til 12 nætter blive tilbragt i medbragte telte (eget udstyr eller lejet grej), som slås op ude i naturen.

På denne årstid foregår Naadam (sportsfest med hestevæddeløb, brydning og bueskydning) over alt i landet. Turen tilrettelægges, så vi får set lidt af festlighederne.

Turen går til Khara Khorum, Chingis Khans gamle hovedstad grundlagt i 1200-tallet, hvor nu det smukke Erdene Zuu Tempel fra 1586 ligger. Vi besøger uigurernes gamle hovedstad Khar Balgas ruinerne af fra 600-tallet samt en nulevende nomadefamilie.

Vi besøger de store søer i vest, hvor Altai Bjergenes højeste spidser ligger. De er også de højeste toppe i Mongoliet. I søområdet findes også særprægede atore indlands klitområder. En del templer i på egnen er restaureret og atter i brug. Vi lægger vor vej omkring disse og andre historiske steder.

Tilbageturen bringer os sydover til Gobi, hvor vi lægger vejen forbi Bayan Toroqi, hovedkvarteret for Gobi Nationalpark. Vi besøger den hellige klippe Eg Khaikhan, som udefra minder lidt om Ayers Rock i Australien. En kløft fører ind i klippen, hvor vi får set de 9 søer, og hvordan vinderosion har formet klippen som Gaudi's huse i Barcelona.

Pris 24.000 kroner pr. person alt inklusiv, bortset fra drikkevarer. Antal deltagere 8-12 personer. Tilmelding senest 15. marts 1997 ved indbetaling af depositum på 2.500 kroner pr. person på postgiro 526-6742.

Mongoliet de sidste 18 dage i juni 1998

Rundrejse i jeep omfatter steppeområder i den centrale del af Mongoliet, herunder besøg i Khara Khorum samt tur gennem Gobi til den kinesiske grænse. Der overnattes i hotel i Ulaanbaatar, i turist nomade-

telte i Khara Khorum og i Dalanzadgad, samt i medbragte telte på resten af rejsen.

Pris ca. 22.000 kroner pr. person dækker alt bortset fra drikkevarer.

Vedrørende Mongolkiet

Jeg har fået et par tilkendegivelser fra rejselystne som gerne vil til Mongoliet uden at turen bliver for anstrengende. En tur kan arrangeres til Ulaanbaatar med udflugter i byen og omkring den (overnatning på hotel), en dagsrejse til Khara Khorum i jeep (overnatning i turist ger) samt med fly til Gobi (overnatning i turist ger) og udflugter i Gobi til blandt andet findestedet for dinosaurer, til ørken-skoven, til indlandsklit-terne og til gletscher i Gobi Altai Bjergene.

For 16-17 dage vil prisen være c. 21.000 kroner pr. person afhængig af antal deltagere dog maximum 16 personer.

Eventuel interesse-rede bedes tilkendegive dette, samt hvorvidt interessen gælder 1997 eller 1998, og hvorvidt der kan rejses i "skoleferien" eller ej.

Yderligere oplysninger fås hos Birgith Sloth, telf / fax: 4919 1626.

Mama Danida takker af i Mongoliet

Dette er Elsebeth Andersens sidste brev fra Mongoliet for denne gang. Hende kontrakt ophører efter 3 år med uforglemmelige oplevelser på de mongolske stepper.

1996 har været endnu et begivenhedsrigt år for både Mongoliet og mig personligt med mange nye og anderledes ioplevelser og erfaringer. Ger og Jyllandsposten har jo omtalt både sommerens Parlamentsvalg, hvor det gamle kommunistiskparti tabte stort, samt festlighederne i anledning af Henning Haslund-Christensens 100 års fødselsdag kombineret med besøg af udenrigsministeren og en stor dansk forretningsdelegation i august.

Jyllandsposten omtale af "Mama Danida i Mongoliet" skyldes Søren Haslund-Christensen, som i forbindelse med interview om sin far, åbenbart omtalte vores projekt og mit arbejde overfor journalisten, som så kontaktede Danida. Oplysningerne kommer derfor ikke fra mig selv, så omtalen er ikke udtryk for selvpromovering.

Som nævnt i Jyllandsposten fik jeg i juni fra præsidentens kontor tildelt en venskabs-medalje for mit arbejde med mongolske landmandsfamilier, hvilket jeg er både meget taknemmelig og ydmyg over for. Det er den fineste dekoration, der kan tildeles udlændinge. Og selv om jeg synes, at jeg kun har gjort min pligt og har fået så meget til gengæld, ja, så værmer det meget, at den er udtryk for anerkendelse af det arbejde, jeg har udført for Danida med støtte og inspiration fra mange.

I begyndelsen af november havde vi et stort møde med de fleste af vore Danida-landmænd og deres koner. På mødet blev det besluttet at danne både en landboforening og et slags "mejerikontor" til varetagelse af fælles interesser. På samme måde besluttede Danida-små-mejeristerne at danne deres egen forening. Der er selvfølgelig langt fra beslutning til handling. Masser af arbejde ligger foran dem, men det første vigtige skridt er taget i retning af at tage mere ansvar for egen situation og for at få etableret et forum, der kan varetage kvægbrugernes interesser over for myndighederne og det øvrige samfund.

Jeg havde det derfor som en gammel cirkushest, der mindedes de mange delegeretmøder, jeg var med til at organisere i landboforeningerne for mange år siden og kneb mig selv i armen, for at vide om det nu også var rigtigt, hvad jeg nu oplevede her i Mongoliet!

Ringen er hermed på en måde sluttet for mig. Jeg er meget tilpas med, at det de næste par år bliver Landbrugets Oplysnings- og Kursusvirksomhed, LOK, der skal komme herud 3-4 gange om året og hjælpe med at få landboforening, mejeristforening og "mejerikontor" til at fungere til gavn for alle mongolske landmænd. Selv om forholdene i Mongoliet selvfølgelig er meget anderledes end i Danmark, er der også mange lighedspunkter, for inderst inde ligner landmænd hinanden overalt på jorden.

Breve fra Mongoliet

Endnu en meget anderledes og uforglemmelig oplevelse var optagelserne til TV-programmet om mine "Breve fra Mongoliet", som

hvis alt går vel bliver vist på Danmarks Radio i foråret 1997. Op-havsmand og producer er min gode ven Frantz Howitz, der jo er TV-journalist (TV4). Han var herude 12 dage i september 1996 sammen med Steen og Casper, lydmand og fotograf. Det var simpelthen alle tiders hold, både professionelt og mennesskeligt. Det er hårdt, intenst og tidskrævende at lave TV, men også utroligt spændende, ikke mindst fordi vi fungerede så fint og fornøjelig sammen indbyrdes og med mine mongolske kollegaer.

Gennem TV-programmet stiller jeg mine erfaringer og oplevelser til rådighed for andre. Forhåbentlig kan det blive til gavn for nogen på en eller anden måde. Selv har jeg fået en oplevelse for livet sammen med "holdet", og ser det som et stort privilegium at have fået mit liv og arbejde i Mongoliet dokumenteret og fotograferet af professionelle folk med hjertet på rette sted.

Mongoliet og mongolerne står mit hjerte meget nær. Det bliver hårdt at sige farvel i februar 1997, men jeg føler også, at jeg nu har givet nogenlunde, hvad jeg kan både fagligt og mennesskeligt, så der skal nye kræfter til. ☺

Elsebeth Andersen
Danida

Oksens år

7. februar 1997 - 27. januar 1998

Et nyt år vælter sig over os. I Østen kommer nytår på anden nymåne efter vintersolhverv. Denne gang fredag, 7. februar 1997, som er første dag i oksens år.

I oksens år er der næppe fornyelse. Tingene går bedst, når man følger de fastlagte stier. Der er udsigt til stabilitet med mulighed for støt vækst. Året kan blive frugtbart for hvad der blev plantet i året før, kan give en rig høst.

Oksens år er ikke for den arbejdssky, men vil blive et godt år for den, der vil spytte i næverne og tage fat. Året vil være frugtbart, men kun for den, der er villig til at gøre end indsats. Forvent dog ikke store belønninger. Den dovne skal intet forvente.

Oksens år er en god til at tænke over planlægningen, at så for fremtiden, og at nedlægge grundsten. For den, der har planer om at oprette et museum, er oksens år tiden at gøre det.

Mens igangværende aktiviteter kan skride sikkert frem, skal det understreges, at projekter, der startes i oksens år, virkelige må være påtrængende nødvendige. Det gunstige øjeblik kan alt for hurtigt være forpasset.

Det betyder, at i forretningsanliggender er det vigtigt at få en underskrift på kontrakten med det samme, også når det er ens egen. Hvis man tænker på at gifte sig, er det ikke klogt med en lang forlovelse.

Oksen forbindes med knogler, lemmer, benbrud, gift og ledeligt.

Oksens år lover godt for dem, der lider af den slags sygdomme.

Oksens forbindes med landbrug og jordbehandling. Ved pløjning kan man finde skatte. Derfor kan man forvente overraskende arkæologiske fund i oksens år.

I døgnnet er oksens tid 1-3 i de tidlige nattetimer, hvor man ligger og sover. Der vil være folk, som vil udnytte de fordele, denne hvileperiode, oksens år også bringer.

De fleste konflikter i årets løb vil skyldes mangel på kommunikation og vægring ved at give efter i små konflikter. Men hold ud og vær tålmodig. Tingene vil ordne sig, så længe man husker at gøre tingene på den traditionelle måde. Det er ikke året for smarte genveje. For oprøret er det værd at huske, at selvom oxen er blid, har den en stor kæp med sig.

I oksens år vil der ske store forandringer i politiske kredse, hvor der vil blive kamp om topstillingerne. De folk, som når den politiske magt, enten gennem valg eller ved vold, vil regere med hård hånd. Bortset fra blodsudgydelserne i de politiske kredse, vil oksens år blive ret fredeligt uden store ulykker.

Husk, at oxen går stille og roligt foran ploven for på ærligvis at slide sig til en god høst. Man får ikke succes uden en arbejdsom indsats. Oksens år er et godt år at ordne problemer i hjemmet og får sat huset i stand.

Vild mode, abstrakt kunst og andet nymodens spræl er ude. Blev ved det vante.

Hvordan vil det gå den enkelte i oksens år

Født i rottens år:

Rotten og oxen er astrologisk for enelige, så et okse år vil blive et jævnt godt år for en rotte. Dog kan rotten ikke leve op til forventningerne om resultater og vil gøre sig selv en tjeneste ved at holde sig lidt i skyggen for en tid. Rottens fortjeneste vil ikke blive noget særligt, men det vil blive et lyst og lykkeligt år for dens familie, og rotten vil indirekte drage fordel ved, at det går andre godt. Rotten vil føle et større stress og større ansvarsfølelse i sit arbejde. Planer, der blev sat i værk i rottens eget år, kan nu gennemføres med held. Men det er ikke en tid, hvor man skal tage nye initiativer, medmindre der er overvejende sandsynlighed for, at de kan bringes til afslutning, før oksens år et forbi.

Født i oksens år:

Det er oksens eget år. Det er det ideelle tidspunkt for støt og langsom vækst og sikre investeringer. Det bliver stort set et godt år selv om oksens planer må blive forsinkede og mindre vanskeligheder må

uventet vise sig. Der vil komme børn i familien, eller der vil blive brugt mere tid på de yngste. Der vil ikke være de store problemer for oxen, men der kan forventes uvelkommen rejser eller underholdning. Stabilitet er det centrale. Der vil foregå en hel masse i familien, særlig i forbindelse med udvidelse af den, sandsynligvis ved ægteskab. Selskabelighed står i centrum i dette år.

Født i tigerens år:

Et besværligt og blandet år for tigreren. Stædighed vil skabe uvenskab og misforståelser. Forhindringer bevirker at planer ikke kan gennemføres. Der kommer konfrontationer og forsinkelser. Tigreren bliver frustreret fordi nogen autoritet vil komme i vejen for dens planer. Det vil dog være tilrådig for tigreren at gemme oprørs tendensen til en anden gang. Tigreren problemer vil løse sig selv inden årets udgang, hvis den kan styre sit temperament så længe. Det bedste en tiger kan gøre, er at være tålmodig og diplomatisk.

Født i harens år:

Haren vil klare sig på det jævne, men arbejdstiden er så lang, at den vil tage en lur nu og da imellem. Haren går et hårdt og barsk år i møde: Skuffelser, formålsløse rejser eller arbejde, hvor de ønskede resultater udebliver. Måske opstår der helbredsproblemer forårsaget især af alt for meget bekymring. Planer tager længere tid at udvikle sig end den forventer. Den vil blive skilt fra en, den holder af. Det vil ikke været et godt år for haren at foretage forandringer i sit miljø. Der vil ske jævne fremskridt hen imod resultater, ikke de bedste, men heller ikke grund til at klage over. Hvis man skal vælge mellem at bruge penge på ferier eller på forbedringer i hjemmet, bør man vælge hjemmet.

Født i dragens år:

Dragen gør oxen urolig, og vil finde sig selv udsat for urimelig kritik. Det vil ikke være noget godt år for dragen, men den vil trods alt, som man kan forvente, klare sig godt og opnå gode resul-

tater. Det vil blive et heldigt år for dragen til trods for, at fremgang vil være beskedent. For den kunstneriske og kreative drage bliver det en nedslående periode, som bliver særlig slem for spillere og folk, der vil tage en risiko. Derimod vil rutinepræget arbejde bære frugt. Dragen vil kunne prise sig selv lykkelig ved, at en mængde diskussioner og problemer ikke direkte vil berøre den selv. Det vil være et beskyttet år, hvor den ikke vil have mange problemer og hvor dens familie vil være fri for indblanding. Problemer på hjemmefronten vil have mere at gøre med selve boligen end med de mennesker, der bor i den. Man bør ikke overse sikkerhedsforanstaltninger og forsikring. Til trods for de negative sider, vil året være særlig godt til rejser. Forholdet til andre mennesker, især på det romantiske område, spiller en stor rolle, men der er også optræk til skandale. Helbredet vil være godt.

Født i slangens år:

Et jævnt og udmærket år. Slangen kan forvente at folk vil udfordre dens beslutninger og en del modstand eller økonomisk fejltag vil ske til trods for dens medfødte forsigtighed og intuition. Et år hvor den bør tage tingene som det kommer og ikke forkludre tingene ved at være genstridig. Med alle tegn i harmoni vil slangens finansielle evner rigtig vise sig i et år, hvor alle andre har en død periode. Nu er det tiden til at udnytte enhver mulighed, hvad enten det gælder forretninger eller kærlighed. Grib til med det samme og handl, mens andre tøver.

Født i hestens år:

Det bliver et bedre år for trækhesten end for væddeløbshesten. Det vil blive en træg periode, ikke dårlig, men sløv. Men mens der

indtræffer få begivenheder af betydning i dette år, vil der på den anden side ikke være grund til fortvivelse. Man bør koncentrere sig om familielivet. Det vil være et godt år for hesten at blive gift og starte familie. Den vil være nød til at arbejde hårdere for at opnå sine mål, men den vil få magt til at kontrollere sin egen situation. Nogle få uheldige og nogle positive pengemæssige sager venter. En del problemer synes at komme fra børn og underordnede. Hesten må trøste sig med, at det vil blive bedre i det følgende år.

Født i fårets år:

Det bliver et vanskeligt og ubehageligt år med forhindringer og misforståelser alle vegne, fordi skænderi, misforståelser og krav fra familie og venner holden fåret beskæftiget. Der bør holdes en lav profil. Økonomiske problemer vil opstå på grund af ødselhed og overforbrug. Det bliver en vanskelig tid at finde ekstra penge i. Man skal kun forvente lidt fremgang. Helbredet trues af ulykker. Det bedste fåret kan gøre er at tage det roligt. Fåret skal ikke nære store forventninger til dette år.

Født i abens år:

Abens naturlige livlighed vil blive noget hæmmet i et okseår. Oksens år vil blive et år uden store problemer, hvor mulighed for fremmelse dog synes at være til stede. Dens profit og glæde er begrænset. Det ser ud til at den vil miste personlig egende. Familielivet vil forblive behageligt, men den vil blive tvunget til en del rejser eller at lide af kronisk sygdom. Fremskridtet vil ikke stå mål med dens forventninger. En tid hvor det vil være godt at skære lidt ned på overambitionerne. Det vil være et år, hvor det vil være godt at tage sig af private eller

økonomiske sager, som alt for længe har samlet støv. Projekter, der er påbegyndt året før, kan med held afsluttes, men det er ikke det bedste tidspunkt at gå i gang med nye langsigtede planer. Både familielivet og selskabslivet bliver lidt hektisk.

Født i hanens år:

Den lidt konservative hane havde et dårligt år under rotten, men nu i oksens år lysner det med en dejlig ændring til bedre held, især med hensyn til økonomi. For engang skyld synes tingene at skulle give pote. Den vil genvinde sine kræfter i oksens år, og få energi til at overvinde modgang eller at få hjælp udefra. Der vil være godt nyt i hjemmet og nogen rejseaktivitet. Der synes at være tegn på blodtab, så pas meget på med skarpe ting. Hanen vil få rig lejlighed til at vise sit naturlige talent for at optræde. Man vil spørge om og lytte til hanens mening med stor interesse. Der er meget, der tyder på enten rejser eller forfremmelse.

Født i hundens år:

Et år med usikkerhed. Hurtige beslutninger kan give bagslag, eller den må give vanskelige indrøm-

melser. Venner og kollegaer synes at misforstå hunden eller let at blive fornærmede. Dens gode hensigter bliver ofte opfattet forkert, og den må for enhver skyld undgå sammenstød. Tab af magt og at være yderligere udsat synes at være typisk for året. Det er tilrådeligt at skære ned på udgifterne i dette år og lade ambitionerne hvile for en tid.

Født i vildsvinets år:

Den pligtopfyldende gris vil gøre alt, hvad der bliver bedt om, men den har meget høj opfattelse om sig selv, men det falder ikke godt i et okse år. Grisen må nok vente til et andet år med at føre sig stærkt frem. Det vil blive et rimeligt godt år. Der vil være nogen vanskeligheder, som grisen vil være tvunget til selv at løse. Der vil være gode udsigter, og grisen vil kunne tappe skjulte resurser eller starte egen virksomhed. I spil og fornemmelser er der gode resultater. Der er ikke store problemer generelt, men der kan opstå forviklinger i kærlighed eller med familien. Der er stor sandsynlighed for familieforøgelse ved ægteskab eller fødsel. Det vil blive et langt bedre år for kvinder end for mænd. Der er udsigt til udenlandsrejser. Man bør dog undgå risikable initiativer.

Afkogt ved en jysk vismand fra orientalske almanakker.

KAP. XX.

Drømmen

OM EN BEDRE VERDEN

Lærken og Hunden i Den sorte Gobi

MONGOLERNE ved Etsingol-Floden havde begyndt deres store Høst-Slagtning. Dyrene var blevet saa fede, som de kunde blive det Aar, og den lange, haarde Vinter stod for Døren. Sommeren havde været god og gavmild, og baade Mennesker og Dyr kunde med Fortrøstning gaa Vinteren i Møde. Alle var glade og venlige, og alle ønskede kun at faa Lov til at dele ud af deres Overflod paa Mad og Drikke og sprede Glæde til alle Sider.

Men for os i Ekspeditionen betød Vinterens Komme Signalet til Opbrud fra bebyggede og beboelige Egne. Den betød, at Kamelernes Hvile- og Rekreationsperiode ved Etsingol-Floden snart var forbi. De Kræfter, de havde samlet under Mongolernes omhyggelige Røgt og Pleje, skulde strække mindst syv Maaneder frem i Tiden. Syv haarde Vintermaaneder laa foran os, og først

Den store Ekspedition havde slaaet Lejr ved Etsingol-Floden, hvor de sidste Forberedelser blev truffet til det gigantiske Fremstød gennem den sorte Gobi — alle Asienfareres Skræk. Man glædede sig over Kammeratskabet ved Lejrbaalet, men levede stadig med Tankerne i Fremtiden og de Oplevelser, der laa foran. Og ved Nattetid faldt de trætte Karavanefolk drømmetung Søvn, hvor de oplevede alle de Farer og Rædsler, de foran dem. I dette Kapitel fortæller Haslund-Christensen om Kampen den sorte Gobi.

naar de var overstaaet, kunde vi regne med, at det nye Aars Vegetation vilde bryde frem. I disse syv Maaneder skulde vore Lastdyr viderebefordre vor store Ekspedition paa mange og lange Marcher gennem død, ukendt Ørken.

★ ★ ★

DE 700 Kilometer, der skilte os fra Sinkiangs østlige Oaseby Hami, var den mest afskrækkende og farefulde Etape paa vor lange Rejse. Det var selve „Den sorte Gobi“, der havde et meget daarligt Rygte selv hos de mest helbefarne mongolske Karavanefolk. Vi

besluttede, at intet skulde overlades til Tilfældighederne, og forberedte alt paa det omhyggeligste.

Karavanen blev delt i tre Kolonner. Den største, der bestod af 127 Kameler, skulde søge at rykke frem langs Ørkenens Nordkant for at udnytte de Vandingssteder, der sandsynligvis maatte findes der. Ledelsen af denne Hovedafdeling blev overdraget Hertug Larsen. Sven Hedin selv og elleve af Ekspeditionens Videnskabsmænd skulde med i denne Afdeling.

En anden Afdeling paa 30 Kameler skulde følge Ørkenens Sydkant, hvor

Af HENNING HASLUND-CHRISTENSEN

de vilde være sikre paa at støde paa flere af de Floder, der flød mod Nord fra de kinesiske Randbjerge. Denne Afdeling skulde væsentlig bestaa af Geologer og Arkæologer.

Og endelig var der en tredje, midterste Kolonne, der skulde forsøge — at gennemkrydse selve „Den sorte Gobi's Hjerter. Den bestod af 24 Kameler, og med den fulgte fem Videnskabsmænd. Jeg fik betroet Ledelsen af denne Gruppe, og det var en Opgave, som baade afskrækkede og lokkede. Jeg var paa Forhaand klar over, at vort største Handicap var, at Kamelerne endnu ikke fuldstændigt havde overvundet deres Kraftsløshed efter de haarde Strabadser i Sandørkenen, samt vor totale Uvidenhed om Vandhullernes Beliggenhed i det vældige, sterile Omraade, der laa foran os.

* * *

JEG forhørte mig flittigt hos de mest erfarne af de Mongoler, der var med paa Ekspeditionen, men deres Beretninger var ikke egentlig egnede til at fremkalde større Optimisme foran Opbrudet. Og for at gøre det endnu vanskeligere: De vægrede sig ved at følge med min Gruppe som Vejvisere.

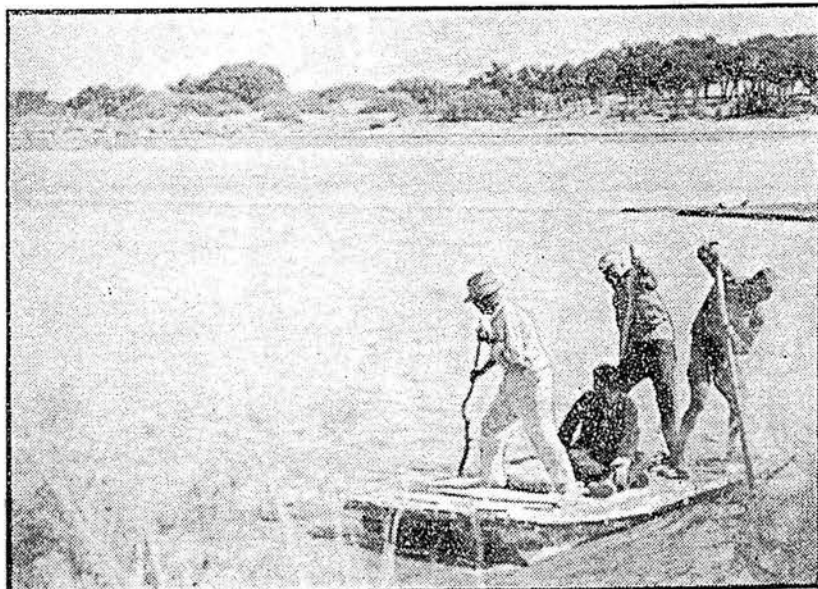
Mongolen Gombo, der skulde føre vor Afdelings Lederkamel, delte mine Bekymringer. Han var nervøs, og inden Opbrudets Time opfordrede han mig til at aabne de to Pakker, som „den levende Buddha“ i Beli Miao-Klosteret havde skænket mig et halvt Aar tidligere, da jeg havde aflagt ham et Besøg, hvor han havde forudsagt os, at vi vilde faa en overmaade lykkelig Rejse.

Jeg fjøede Gombo og aabnede Pakkerne. De indeholdt et Stykke Rispa-pir, der var beskrevet med tibetanske Bønneformularer og et stort Bønneflag. Da vi ved næste Daggry brød op, flagrede Bønneflaget muntert over Karavanens Førerkamel. Det hjalp paa Stemningen helt ned til den bageste af de 24.

* * *

VI marcherede i tre Dage. Vore Lejrpladser var navnløse Pletter i den store Ørken. I de kolde Nætter spøjede Dagens forstemmende Indtryk i vore stadigt arbejdende Hjerner. Etsingol-Floden gled for hver eneste Skridt, vi marcherede fremefter, mere og mere i Baggrunden og laa allerede uendelig fjernt. Samtidig med, at de sidste Trætoppe forsvandt i Horisonten, voksede Uvissheden foran os.

Det Land, vi gennemkrydsede, var totalt blottet for Liv. Ikke desto mindre hørte vi hver Morgen, kort før vi startede, en Lærkes Triller. Dens frejdige Sang betog os og varmede vore Hjerner midt i den store Silhed. Vi hørte Lærkesangen Dag efter Dag, og vi bildte os ind, at det var den samme

Sven Hedin undersøger Forholdene i Etsingol-Floden, der dannede Startbasis for hans store Gobi-Ekspedition.

Lærke, der fulgte os. Den kom til at betyde noget mere for os end en glad og stemningsfuld Morgenhilsen, for Mongolerne var overbeviste om, at Lærken var en Reinkarnation af en god Aand, der fulgte os og førte os gennem Ørkenens Farer.

Lærken blev i Starten vort „Skytsdyr“. Den sang den første Dag, den anden og den tredje Dag, men den fjerde Morgen hørte vi den ikke. Vi blev liggende længe i Soveposerne i Haab om, at vi vilde faa Lærkens glade Morgenhilsen at høre, men vi ventede forgæves. Saa maatte vi bryde op. Mongolerne var betænkelige, og deres Blik søgte ofte mod „den levende Buddha's Bønneflag, som ventede de et nyt Tegn, der kunde styrke dem i Haabet.

* * *

Den næste Nat holdt vort Mismod Søvnens borte. Pludselig naaede det svage Klokkeklemt fra en fjern Karavane vore Øren. Jeg fo'r ud af Soveposen, og fulgt af Gombo galoperede jeg efter Lyden ud i Natten. Vi fandt en kinesisk Karavane paa forskræmt Flugt mod Øst. Jeg naaede den, og vi forsøgte at faa Karavanens Fører til at slaa Lejr i vor Nærhed, men det var forgæves. Han standsede kun kort for at besvare vore mest indtrængende Spørgsmaal.

Jeg fik imidlertid hans Historie: Ti Dagsmarcher vestpaa var de blevet overfaldet af Røvere, der havde mishandlet Karavanefolkene, berøvet dem deres Gods og bemægtiget sig flere af de bedste Kameler. De havde passeret begge de Vandingshuller, der gav de næste Vandingmuligheder paa hele den lange Vej til Hami, og han forklarede mig, at det nærmeste Vandingsted laa

ca. halvanden Dagsrejse mod Vest. Jeg prøvede paa at overtale Føreren til at laane mig en eller flere af sine Folk til at vise os Vej derhen, men det afsløg han kategorisk.

* * *

MEDENS vi talte sammen kredsede Kineserkaravanens knurrende Hunde omkring os. En af dem skilte sig hurtigt ud fra de andre. Den knurrede ikke, men gubbede sig kælent mod mit Ben. Jeg bøjede mig mekanisk ned for at klappe den, og i samme Øjeblik slog den Tanke ned i mig, at denne gamle, trofaste Karavanehund sikkert mange Gange havde læsket sin Tørst ved de to Vandhuller i den øde Ørken paa Vejen gennem „Sorte Gobi“.

Jeg sad stadig i Sadlen paa min liggende Kamel, og jeg lokkede for Hunden og legede med den, medens den gned sig mod mit Ben. Pludselig greb jeg Hunden i Halskindet og løftede den op til mig, saa den laa foran paa Sadlen. Samtidig sporede jeg min Kamel paa Højkant, og medens Kinesernes vilde Forbandelser hagtede ned over mig, galopperede jeg tilbage til vor Lejr.

* * *

VI døbte vor Nyerhvervelse „Khara Sain“ — det vil sige „Den sorte gode“ — og vi haabede, at den vilde bære sit Navn med Rette. Da vi fortsatte mod Vest, red jeg i Spidsen. „Khara Sain“ løb ved Siden af ... jeg havde bundet den i et stærkt Reb. Da vi ankom til Aftenens Lejrplads, fik „Den sorte gode“ kun en enkelt Kopfuld af vort sparsomme Vandforraad. Det gjaldt om, at han ikke fik sin Tørst stillet.

Paa næste Dagsmarch brugte vi samme Taktik. Fra Starten iagttog vi spændt Hundens Opførsel. Men paa Eftermiddagen begyndte den at virke usikker. Før havde den fulgt Karavanen, nu var det den, der førte os. Først løb den et Stykke Tid i Zigzag. Saa rev den sig pludselig løs med et voldsomt Ryk og forsvandt i nordlig Retning. Gombo var dog næsten lige saa hurtig. Han satte efter den — og en halv Time senere kom han grinende tilbage for at føre os andre til det Vandhul, som „Gode sorte“ havde ført ham hen til.

Vi var jublende glade, for nu betragtede vi os som frelste. Da „Den gode sorte“ en Uge senere førte os til Ørkens andet Vandhul, velsignede vi ham af vort ganske Hjerter og beværtede ham med det bedste, vi kunde skaffe.

* * *

VI var nu paa March gennem den sidste Etape paa Vejen til Oasen Hami. Inden vi naaede frem, holdt den sibiriske Vinter imidlertid sit Indtog i „Sorte Gobi“. Den kom med Storm og med Sne. I tredive Timer laa vi sammenkrøbne i Soveposerne, og ikke en Sjæl mælede et Ord.

Da Stormen atter stilnede af, vaagnede vi op til nyt Liv. Rundt om os laa Naturen mere kold og skræmmende end nogen Sinds før. Kamelerne laa dybt begravet i Sne. To drægtige Dyr havde kastet om Natten, hvorfor vi maatte skyde dem. Teltet flagrede i Laser, og vore Ure havde Kulden standset. Det var svært at finde noget Grundlag for Optimisme.

Da Himlens Graa omsider fortyndedes og Dagens Sol viste sig som en svag, bleg Cirkel, brød vi op. De døde Kamelers Byrder var overflyttet paa vore Ridekameler, og vi gik alle til Fods. Dag efter Dag hastede vi mod Vest, drevet dels af Længsel efter Hamis Tryghed, dels af Frygt for den store Ørkens rugende Trusler.

* * *

DEN 27. November — 28 Dage efter Opbrudet fra Etsingol-Floden — fik vi endelig Øje paa Vegetation. Vi skreg Hurra, for vi regnede med, at vi nu havde alle Bekymringer bag os. Vi slog Lejr under Popler og hastede den næste Dag videre mod skorstensrygende Huse, opfyldt af Længsel efter at træffe Mennesker. I Tilgift skulde vi træffe sammen med vore Kammerater fra de to andre March-Grupper, for vi havde planlagt at fejre Julen sammen i Hami.

Vi naaede imidlertid aldrig de indbyggende Menneskeboliger, for vi blev standsede ved Lyden af drønende Hestehove. Pludselig saa vi os omringet af en vild Rytterskare, hvis hadefulde Tilraab vi ikke forstod. Til Gengæld forstod vi mere end nok af deres Mispil, der udtrykte det argeste Fjendskab og Had. Horden skreg og hylede, og i Løbet af nogle Øjeblikke havde flere Hundrede Geværmundinger dannet en Jernring om vor Karavane.

Torguter i Gobi-Ørkenen — udrustede til at modstaa den haarde Vinterkulde.

Den kinesisk talende Anfører var en vildgjet og sort-skægget Sart.

Han meddelte os barsk, at den kinesiske Generalguvernør i Turkestan forbed os at overskride Grænsen til hans Domæne, og at Soldaterne havde strenge Ordre til at drive os tilbage i den Ørken, hvorfra vi lige var kommet.

Dette var naturligvis intet mindre end vor Dødsdom. Vi vidste det, og Umuligheden af at parere Ordre gav os Fortvivlelsens Mod og Trods. Altsaa nægtede vi blankt at efterkomme hans Ordre.

* * *

VOR dristige Opførsel blev omgaaende indberettet til Myndighederne, og det resulterede i, at vore Bevogtere en Uge senere modtog Kavaleriforstærkning. Deres Ankomst blev bebudet af en skingrende Trommefanfare, og kort efter kunde vi i den rygende, røde Sandrøg skelne tunge Skygger, der fortalte os, at galopperende Ryttere nærmede sig. En skarp Kommando spredte de taagede Skygger ud i en lang Kæde, og lidt efter var vi omringet af 800 barske Krigere.

Disse vilde Soldater skulde imidlertid blive vor Hjælp og Redning. De var ikke Kinesere, men Mongoler. Det var Folk, jeg kunde tale med, og min Glæde steg til Begejstring, da jeg opdagede, at de var Torguter — altsaa netop Folk fra den mystiske Stamme, som jeg saa længe havde været paa Jagt efter.

Det planlagte Møde mellem Ekspeditionens tre Kolonner i Hami blev aldrig til noget, for Hovedgruppen havde lidt fuldkommen Havari i den „Sorte Gobi“. Alle deres Kameler var gaaet til Grunde den frygtelige Nat, da vi selv havde mistet to af vore Dyr. Vore Kammerater maatte tilbringe Maaneder i Ørkenen, før de blev fundet og hentet af en Undsætnings-Ekspedition.

Da de endelig langt om længe ankom til Hami, var jeg allerede paa Vej til „Khanen i Vest“, eskorteret af 800 af hans tapre Krigere.

Eftertryk — ogsaa i Uddrag — forbudt.

LÆS I MORGEN:

Astrolog-Lamaernes Møde

B.T.
21. marts 1942
side 8-9

Historien om hvorfor man kan spå med skulderblade

Der var en gang en mand som tænkte:

'Hvordan kan jeg få fat i kongens Gyldne Prinsesse og gifte mig med hende?'

Han tænkte og tænkte på, hvordan han skulle kunne få hende. Til sidst bestemte han sig for at besøge den kloge spåmand Tevne fra Durbut banner.

Han spurgte ham:

"Kan du skaffe mig kongens Gyldne Prinsesse?"

"Ja, det kan jeg godt", svarede spåmanden og tog af sted for at få fat i den Gyldne Prinsesse.

Mange mænd fra nær og fjern ønskede at gifte sig med den Gyldne Prinsesse, men i kongens palads var der 80 piger i ens grønne silkekjoler. Det var derfor svært at finde den Gyldne Prinsesse blandt dem.

Spåmanden Tevne fik øje på den Gyldne Prinsesses gudmor og spurgte hende:

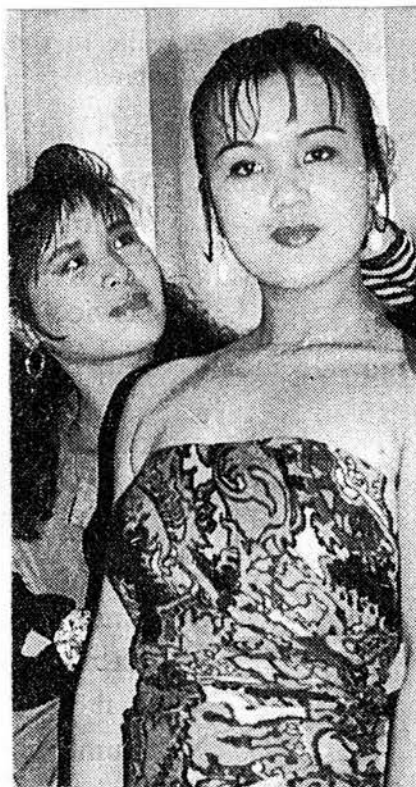
"Vær sød at fortælle mig et særligt mærke, på hvilket jeg kan genkende prinsessen!"

Den gamle kvinde svarede:

"Jeg kan ikke fortælle, hvem der er den Gyldne Prinsesse. Den som afslører hende vil snart efter miste hovedet. Selv kongen vil hører om en sådan handling ved hjælp af hans gule spåbog. Den fortæller ham det straks, så jeg kan ikke fortælle noget," svarede den gamle kvinde.

"Jeg vil på en eller anden måde sørge for, at kongens gule spåbog bliver forvirret," sagde spåmanden Tevne.

Han gravede et dybt hul i jorden, lavede ild og satte en kedel med noget vand over ilden. Han stoppede tuden til med bomuld og smed den, idet han spurgte den gamle kvinde:

"Fortæl mig så, hvordan jeg genkender kongens Gyldne Prinsesse?"

Den gamle kvinde svarede:

"Den som kan få hende til at smile, vil se gyldne stråler komme ud fra hendes tænder."

Da spåmanden Tevne havde fået dette at vide, skyndte han sig hen til kongens palads.

Han kom med møje og besvar indenfor, hvor pigerne opholdt sig. Her fortalte han en munter historie for at få pigerne til at smile. Da pigerne hørte historien, smilede de pludselig og oprigtigt. Der udstrålede gyldne stråler fra en af pigernes tænder. Dette så Tevne, og han satte et hemmeligt mærke på hende, hvorefter han forsvandt.

Næste dag besøgte Tevne kongen og sagde:

"Lad mig gifte mig med din Gyldne Prinsesse."

"Foran dig vil der stå 80 piger med nøjagtig ens ansigter og ens kjoler. Hvis du kan finde den Gyldne Prinsesse blandt dem, er din lykke gjort," svarede kongen.

Spåmanden Tevne gik straks hen og tog en af prinsesserne i hånden. Det var hende som han tidligere havde sat et mærke på, og sagde:

"Denne pige er kongens Gyldne Prinsesse."

Folkene i kongen palads blev meget overraskede og spurgte hinanden:

"Hvordan kunne han finde hende så let! Er der en, der har røbet noget om hende til ham?"

De besluttede sig for at finde ud af sandheden i kongens gul spåbog. Den fortalte straks:

"Det blev fortalt af en mand med en jordisk bagdel, en krop af ild, et bryst af vand og med en jerntud med en bomuldsprop."

Kongen kaldte alle sine spåmænd og vismænd sammen og spurgte dem:

"Hvad betyder dette?"

Det kunne de ikke gætte. Derfor kunne de heller ikke finde det rigtige svar. De gav sig til at diskutere med hinanden. Der kunne umuligt findes en mand med det udseende.

"Denne elendige bog fortæller ingenting, den forvirrer!" rasede kongen og kastede bogen ind i ilden.

Man fortæller, at et får kom hen og slikkede aksen fra kongens gule spåbog i sig. Siden dengang er fårets skulderblad blevet god til at forudsige skæbnen. ☺

Sagn oversat af Gudrun Lefmann fra "Folk Talks from Mongolia" (Ulaanbaatar 1988:52).

Bog anmeldelse af "Mongolia in Transition - Old Patterns, New Challenges"

En god nyhed til vore læseglade og videnbegærlige medlemmer. NIAS (Nordisk Institut for Asien Studier, Københavns Universitet) har lige udgivet en engelsksproget bog om Mongoliet.

Bogens redaktører Ole Bruun og Ole Odgaard er begge medlemmer i Dansk Mongolsk Selskab.

Ole Odgaard har været ansat på den Danske Ambassade i Beijing, Kina. Han administrerede den danske overgangsbistand til Mongoliet, som foregår med stor succes i disse år.

Ole Bruun har været ansat på NIAS. Han udarbejdede for Danida i samarbejde med Informationscenter om Østeuropa: "Situations- og perspektivanalyse. Mongoliet". Den dannede baggrund for den danske overgangsbistand til Mongoliet.

Begge redaktører har således et stort kendskab til Mongoliet. Dette afspejles netop i den nyudkomne bog "Mongolia in Transition. Old Patterns, New Challenges".

Der findes idag mange forskellige udmærkede engelsksprogede rapporter om Mongoliet, der behandler fagspecifikke områder af Mongoliets udvikling i de senere år.

Rapporterne er ofte udarbejdet enten i forskningsmæssig eller i bistandsmæssig øje med og derfor er de ikke i stand til at yde alsidige informationer til almindelige læsere, der gerne vil udvide deres horisont vedrørende Mongoliet.

Udviklingen i Mongoliet sker i den senere tid med stor hast. Det vanskeliggøre yderligere at skrive en bog, der kan opfylde kravene om opdaterede og bredere oplysninger om Mongoliet.

Contents

<i>List of Figures</i>	vi
<i>List of Tables</i>	vii
<i>Acknowledgements</i>	viii
<i>Note on Spelling and Illustrations</i>	viii
Introduction: Climbing out of the Black Hole	1
The Mongols, Their Land and History <i>Rolf Gilberg and Jan-Olof Svantesson</i>	5
A Society and Economy in Transition <i>Ole Bruun and Ole Odgaard</i>	23
Sustainable Livestock Use of Pastoral Resources <i>Dennis P. Sheehy</i>	42
The Herding Household: Economy and Organization <i>Ole Bruun</i>	65
Nomadic Cultural Values and Their Influence on Modernization <i>Alicia J. Campi</i>	90
Living Standards and Poverty <i>Ole Odgaard</i>	103
Women and Poverty during the Transition <i>Barbara Skapa and Ann Fenger Benwell</i>	135
Constitutional Reform and Human Rights <i>Tom Ginsburg and Gombosuren Ganzorig</i>	147
Decentralization and Local Governance <i>Badarchyn Enkhbat and Ole Odgaard</i>	165
Science and Technology Policy <i>Erik Baark</i>	190
Foreign Relations and Foreign Policy <i>Alan J. K. Sanders</i>	217

MONGOLIA in Transition

Oplysningerne forældes med ligeså stor hast som udviklingen. Men alligevel har der været et stort behov for en bog, der kan give læserne et samlet overblik over udviklingen i Mongoliet ud fra historisk, kulturel og samfundsmæssig synsvinkel på et niveau, som kan være forståeligt for mange interesserede.

Denne nye bog er nok derfor den bedste og mest opdaterede analyse af Mongoliets samfundsudvikling, skrevet i de senere år, og den retter sig mod bredere befolkningsgrupper verden over, der interesserer sig i Mongoliet af forskellige årsager.

Bogen er ligeledes første af sin art, der er fremstillet på dansk initiativ og medvirken.

Bogen er skrevet på en let læseligt engelsk og er opdelt i kapitler om Mongoliets historie, økonomi, levestandard og fattigdom, kvinder og fattigdom, bæredygtig husdyrdrift, nomader, kulturelle normer, decentralisering og lokal styre, internationale relationer, med mere, blot for at nævne nogle. Bogen behandler ialt 11 emneområder. Disse er skrevet af mange kendte forskere verden over.

Kapitlet om Mongoliets historie er for eksempel skrevet af selskabets formand Rolf Gilberg i samarbejde med Jan-Olof Svanteson, der er ansat på Universitet i Lund.

Ole Odgaard og Ole Bruun har selv været aktive i bogens fremstilling, således at de begge bidrager med henholdsvis 3 og 2 kapitler i bogen. Kapitlerne handler om økonomi, levestandard og fattigdom, decentralisering og lokal styre, hyrdernes økonomi og organisering.

Selvom bogens fleste kapitler er skrevet af ikke-mongolske forskere, er der ingen tvivl om, at forfatterne har været i stand til at

gengive et meget realistisk billede af udviklingen. De enkelte forfatters analyser bygger på grundig forskning og velovervejede observationer.

Såfremt man ønsker at få en dybere forståelse for Mongoliets udvikling, er det værd at anskaffe sig bogen. Især hvis man er involveret i bistandsaktiviteter i Mongoliet, er bogen et uundværligt værktøj for planlæggere og rådgivere.

Jeg vil derfor varmt anbefale bogen til alle, som vil gerne modtage dybere oplysninger om forskellige hjørner af det nutidige mongolske samfund, der befinder sig i en meget vanskelig overgangsfase fra en rigid planøkonomi til fuld frihed med både negative og positive konsekvenser til følge.

Vi har dog stadig brug for en endnu mere let tilgængelig bog til vore danske læsere, der kommer på forskellige måder i forbindelse med Mongoliet enten som gennemrejsende, turister eller udsendte medarbejdere. Det må så være den næste opgave, der skal udføres selskabets aktive medlemmer.

Bulgan Njama

Bogen "Mongolia in Transition - Old Patterns, New Challenges", 260 p. (København 1996) er udgivet af NIAS og Curzon Press Ltd, St. John's Studios, Church Road Richmond, Surrey TW9 2QA, England. Bogen kan bestilles på telf: 3154 8844 hos NIAS, Leifsgade 33, 2300 København S. Pris: 140 kr blødbind og 340 kr i hårdt bind.

Litteratur tillæg 11

Bramsen, Ludvig E. (chefredaktør) [1966]: *Haslund-Christensen udforsker Mongoliet. Illustreret Tidende*, 1996(6):6-7 (København: Fogdal).

Damm, Inge [1996]: *Ny frihed til Mongoliets stolte nomader. Illustreret Videnskab*, 14/96:28-33 (København: *).

Holm, Mett [1995]: *En hyldest til fortiden. Mongoliet - Naadam, mongolernes nationaldag, er årets største fest. Jyllands-Posten*, 29. juli 1995, 2. sektion, p:3 (Århus).

Holm, Mette [1995]: *Lille, men selvstændig. Jyllands-Posten*, 16. august 1995 erhverv & økonomi (Århus).

Lefmann, Gudrun [1989]: *Hestene på steppen. En beretning om 1890'ernes ryttere, heste og ridetøj på den kaukasiske steppe. Hippologisk Tidsskrift*, 101(11):33-35 (København).

Lefmann, Gudrun [1995]: *Født i frihed. Vildhesten, Mongoliets nationalsymbol, er tilbage i moderlandet. Vore Dyr*, 73:14-15 (Århus: Dansk Dyreværn).

Lefmann, Gudrun [1995]: *Med Djengis Khans børn i gallop over steppen. Vore Dyr*, 75:6-7 (Århus: Dansk Dyreværn).

Lefmann, Gudrun & Bulgan Njama [1995]: *På besøg hos fem-dyr-folket. Mongolerne kan ikke forstå, at vi danskere sætter vore dyr i små huse, bokse og bure - dyrene skal gå frit omkring, siger de! Vore Dyr*, 74:6-7 (Århus: Dansk Dyreværn).

Lefmann, Gudrun & Bulgan Njama [1995]: *Hunde skal have 4 øjne. Menneskets bedste ven er også et skattet familiemedlem hos nomaderne i Mongoliet. Vore Dyr*, 76:16-17 (Århus: Dansk Dyreværn).

Lefmann, Gudrun [1995]: *De er børn af Djengis Khan. Politihesten*, 3:14-16 (København).

Nicholson, R. [****]: *Mongoler. Mongolernes levevis, håndværk, arbejde og dagligdagens sysler. Oplysninger-Myter-Handlinger, Fagbøger for børn og unge*, 32 p. (København: Hernov).

Tiedemann, Mariette [1995]: *Blødtørstig hersker på hesteryg. Facts og fænomener*, 1995(9):44-47 (København).

Nu kører Gadebørnsprojektet i Mongoliet

Planen

Søndag, 9. februar 1997, satte vi kursen mod Mongoliet med det formål at få de sidste formaliteter på plads i gadebørnsprojektet (beskrevet i GER(19)).

Vi var udstyret med en række engelsk sprogede dokumenter, udarbejdet inden vor afrejse. De konkrete opgaver, som vi skulle løse under opholdet, havde vi et rimeligt klar billede af:

- (1) Fastlæggelse og underskrift af den endelige aftale med vores mongolske NGO-samarbejdspartner, Mongolsk Dansk Selskab (MDS). Efter Danida's krav skal aftalen i detaljer fastlægge ansvars- og kompetencefordelingen mellem parterne.
- (2) Opnå de fornødne tilladelser fra det mongolske Justitsministerium til at "drive virksomhed" i Mongoliet, herunder sikre at de danske udsendte ikke får problemer med opholdstilladelse med videre.
- (3) Præsentere projektet for relevante myndigheder og organisationer, herunder sondere muligheder for samarbejde.
- (4) Godkende den konkrete bygning, som NGO-samarbejdsparten/myndighederne vil stille til rådighed for projektet.
- (5) Finde og indgå aftale om bolig til de danske udsendte.

En overkommelig opgave, synes især den førstegangsrejsende i Mongoliet (Ole), der allerede havde booket flybillet tilbage til Beijing den følgende lørdag. Ak, hvor naivt!

Trætte og ramt af jetlag ankom vi til Ulaanbaatar mandag eftermiddag. Vi blev afhentet i lufthavnen af repræsentanter for MDS. Efter et par timers hvil spiste vi middag på en af Ulaanbaatars mange nye, internationalt orienterede restauranter. Vi blev præsenteret for MDS's ugeplan for os, der vel indeholdt aftaler om ca. 20 møder - men så ville vi vist også kunne nå hele vejen rundt.....

I alle møder deltog vores værter fra MDS's bestyrelse.

Ejendommen og "manden med nøglen", der var væk.

Vi starter med ejendommen, som de mongolske samarbejdspartener har lovet at stille til rådighed - som deres væsentlige bidrag - for projektet

Tirsdag startede forrygende godt med et tidligt møde i Sundheds- og Socialministeriet, hvor departements chef fru Bayasgalan og formand for National Centre for Children fru Burma hilste projektet meget velkomment og tilbød os hele 3 ejendomme, som vi kunne vælge imellem.

Optismen hos alle var helt i top. Vi kom dog hurtigt ned på jorden igen, da vi så den første ejendom: En nedlagt vuggestue bygget som 2 'ger' i beton - og beliggende i udkanten af byen langt fra centrum. Umiddelbart så vedligeholdelsesstanden meget ringe ud, men vi kunne ikke komme ind i bygningerne.

Her blev vi første gang præsenteret for et problem, der skulle vise at være gennemgående i hele ugen:

Selvom besigtigelsen var aftalt på forhånd var "Manden med nøglen" væk!

Videre til de næste ejendomme. Ejendommen, i Chingeltei Distriktet, er en smuk, men slidt 2-etagers palæejendom i centrum af Ulaanbaatar.

Socialministeriet havde lovet, at vi kunne disponere over halvdel af ejendommen delt med et lodret snit, således at vi ville få ca. 300 m² i 2 etager med egen indgang. Vi blev meget begejstrede, selvom vi ikke kunne se alle rum, fordi ... ja, "manden med nøglen" var væk.

Den anden halvdel af ejendommen huser noget socialbistand- og forsikring, der blandt andet også indeholder et folkekøkken, hvor fattige kommer hver dag og får et måltid mad. Nå, for at gøre denne ejendom færdig, så besigtigede vi den flere gange, blandt andet ledsaget af en jurist fra Sundheds- og Socialministeriet, uden at det lykkedes os at komme ind i alle rum.

Men det begyndte at gå op for os, at der var et eller andet helt galt: Først viste det sig, at en del af "vores" ejendom allerede var indrettet til et EDB-uddannelsesprojekt finansieret af Asian Development Bank.

Da vi så endelig besluttede os for, at vi godt kunne nøjes med resten af rummene, fik vi at vide, at disse forlængst var lovet bort til et koreansk gadebørnsprojekt ... af Ulaanbaatar Kommune!!

En ejendom i Bayangol Distriktet var sidste mulighed, for - uden ejendom, intet projekt!

Igen var der tale om halvdel af en ejendom, der også husede noget socialbistand- og forsikringsadministration. I øjeblikket er der gadebørn fra andre aimaks i "vores" del af ejendommen - et australsk projekt, der ophører til april, så sendes børnene hjem.

Утга: Монголын тэнэмэл хүүхдүүдэд тусламж үзүүлэхэд хамтран ажиллах тухай.

Хугацаа: 1997 оны 4-р сарын 1-ээс
1998 оны 12-р сарын 31 хүртэл.

8-р зүйл. Төслийн хэрэгжих хугацаа.

Төсөл 21 сар үргэлжилнэ. Эхлэх хугацаа 1997 оны 5-р сарын 1.

9-р зүйл. Нягтлан бодох ба санхүүгийн хяналтын журам.

Нягтлан бодох үйл ажиллагааг Монгол дахь төслийн Данийн зохицуулагч ДАНИДА-гийн нөхцөл шаардлага болон Монгол Улсын холбогдох хууль тогтоомжийн дагуу хийж гүйцэтгэнэ. ДАНИДА хандивлагч этгээдийн хувьд гэнэтийн бие даасан санхүүгийн хөндлөнгийн хяналт хийх, Данийн Засгийн газрын бус байгууллага үйл ажиллагааны дүрмийн дагуу төслийн айлчлал хийх эрхтэй.

10-р зүйл. Бусад нөхцөл.

Энэхүү хэлэлцээртэй холбогдол бүхий аливаа тэмдэглэл, зөвлөмж, тохиролцоог англи монгол хэл дээр, бичгээр үйлдэнэ.

11-р зүйл. Маргаан

Энэхүү хэлэлцээрийг хэрэгжүүлэх явцад аливаа нэгэн асуудлаар маргаан гарвал талууд асуудлыг нөхөрсгөөр шийдвэрлэнэ. Хэрэв ингэх боломжгүй бол маргааныг Данийн шүүхэд шийдвэрлүүлэхээр шилжүүлнэ.

Дээрх нөхцлүүдийг бүрэн зөвшөөрч баталсан:

ДМН-ийг төлөөлж

Ole Roenscholdt
Оле Роенсхольдт

Нямаагийн Булган

N. Bulgan

МДН-ийг төлөөлж

Нийгэмлэгийн дарга
Нямаагийн Тунгалаг

нарийн бичгийн дарга
Дугаржавын Отгончимэг

Тэргүүлэгч гишүүд
Гочоогийн Болд

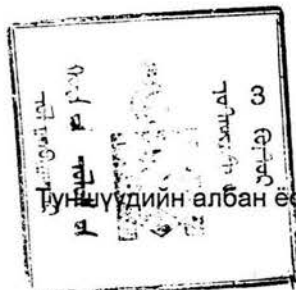
Шагдарсүрэнгийн Цог

Түдэвийн Батжаргал

Тунгуудийн албан ёсны хаяг

Монгол, Улаанбаатар, МДН
ХААХҮЯам (хуучин)-ны байр
10 тоот

Fuglebo 2
2000 Frederiksberg
Kbh Denmark

1997 оны 02 сар 18-дөр. Бүртгэлийн № 382

Эхлэх, хот, сум, хороо
р/ийн (хот)-ны улсын нотариатч *МН* би

энэ хуулбарын үнийг хэргийн гэрлээ.

Улсын тэндгийн хуралд... төгрөг хураав.

Улсын нотариатч *МН*

МОНГОЛ-ДАНИЙН НИЙГЭМЛЭГ БОЛОН
ДАНИ-МОНГОЛЫН НИЙГЭМЛЭГ ХАМТРАН
АЖИЛЛАХ ТУХАЙ ХЭЛЭЛЦЭЭР

Kopi af den mongolske udgave af aftenen mellem Dansk Mongolsk Selskab og Mongolsk Dansk Selskab.

Vi blev informeret, at projektet var etableret som midlertidig nødforanstaltning for gadebørn på grund af den hårde vinterperiode. Den australske regering ydede den akutte hjælp, således at der var skabt ialt 3 sådanne midlertidige indkvarteringer for gadebørn forskellige steder i Ulaanbaatar.

Det lykkedes efter et par forsøg at få fat i "manden med nøglen", således at vi kunne få et overblik over ejendommen!! Der er lidt tekniske problemer omkring kloakforholdene, men ellers er ejendommen velegnet. Vi sagde jatak til bygningen, under forudsætning af, at myndighederne (Sundheds- og Socialministeriet og NCC) bringer ejendommen i brugbar stand og betaler forsyningsudgifterne. Især varmen og elektricitet kan være en bekostelig affære.

Denne aftale faldt på plads mod, at vi påtog os nogle andre forpligtelser, men sent fredag aften sprang så bomben: Sundheds- og Socialministeriet kunne alligevel slet ikke disponere over ejendommen. Nye aftaler måtte nu indgås med Ulaanbaatar Kommune!!

Departementscheffen har udtrykkeligt bedt os om at udskyde vor tilbagerejse, så kunne hun nå at arrangere et møde med distriktet og Ulaanbaatar kommune. På dette tidspunkt lå vor optimisme langt nede.

Løsningen og det bureaukratiske problem

Frustrationen var total! Med sædvanlig sans for timing lagde Ole sig syg med en mellemtung mellem dyb depression og et maveonde, mens resten af gruppen knoklede videre hele fredag nat med at finde en udvej. Alle kendte og mindre kendte kontakter blev taget i anvendelse. Selve præsidentens udenrigspolitiske rådgiver indvilli-

Tunga Njama (MDS) og Ole Rønsholdt (DMS) underskriver samarbejds

aftalen. Det foregik fredag, 12. februar 1997 i en ceremoni-ger.

gede i et tidligt møde lørdag formiddag. Her præsenterede vi vores problem og vores frustrationer, hvilket medførte en øjeblikkelig aktion: De relevante myndigheder blev kontaktet og vel nærmest beordret til at finde en løsning.

Resultatet er, at vi har lovning på, at kunne disponere over Bayangol-ejendommen fra april, eller ihvert fald som sidste mulighed at få en lignende ejendom stillet til rådighed. Indtil det modsatte er bevist, tror vi nu på, at det lykkes.

Det bureaukratiske problem er i korthed, at hele det statslige, amtslige og kommunale system er under omstrukturering. Det betyder blandt andet, at dele af det socialministerielle område lægges ud til primærkommunerne eller bydelene. Kompetenceområderne var langt fra klart definerede og de nyudnævnte cheffer efter både kommunalvalget og Ich-hural var endnu ikke tilstrækkeligt velorienterede om de forskellige strukturændringer, der sker i dagens Mongoliet med lynets hast.

I praksis opleves det som om, at ingen aner hvem, der har kompetence og ansvar indenfor forskellige områder. Der er ihvertfald ingen, der ved hvem, der har dispositionsretten over de offentlige ejendomme i Ulaanbaatar. Al de personer Jens og Bulgan mødte i maj 1997 var skiftet ud med nye, ikke kun på ledelsesniveau, men også på ekspert og fuldmægtigt niveau.

Når det er sagt, er det vigtigt at påpege, at vi ingen steder har mødt modvilje mod projektet. Alle vil gerne hjælpe, og når der afgives løfter eller indgås aftaler, virker det absolut som god tro.

Det nye barn stiftelsen af en NGO i Mongoliet

Projektforberedelsen drejer sig trods alt om andet end ejendomme. Den nye NGO-lov i Mongoliet foreskriver en række formalia, der skal være opfyldt for at få non-profitstatus og dermed opnå skattefritagelse. På baggrund af

Bold Gochoogin (MDS) og Bulgan (DMS) underskriver samarbejdsafta

len i samme ceremoni-ger, fredag, 12. februar 1997.

gode råd fra NCC og Sundheds- og Socialministeriets jurister og -heldigvis - en autoriseret engelsk oversættelse af loven traf vi en hurtig beslutning efter at have konsulteret DMS pr. fax: Vi stifter en ny NGO med egen bestyrelse og direktør! Som sagt - så gjort.

Stiftelsesdokumenter, vedtægter med videre blev udfærdiget på engelsk og oversat til mongolsk, så vi kan få NGO'en registreret af Justitsministeriet.

Bestyrelsessammensætningen er: 2 udpeget af DMS, 2 udpeget af MDS og 1 udpeget af NCC.

Foreløbigt er Bulgan og Ole indtrådt i bestyrelsen, således at dokumenterne kunne blive underskrevet. Ole udtræder og erstattes, så snart den anden danske konsulent tiltræder i Mongoliet. Bulgan er samtidig "Chief Executive" i selskabet. Den væsentligste ulempe ved denne nye NGO-konstruktion er, at aktiverne i selskabet ikke kan 'hives ud' ved likvidation, men skal overføres til en anden NGO med et lignende formål. Da

pengestrømmen til projektet jo i det hele styres fra Danmark, er der tale om en ret begrænset risiko. Fordelene er derimod mange: Skattefrihed, større velvilje fra myndigheder, med videre.

Mongolsk Dansk Selskab og underskriftsceremonien

Lørdag eftermiddag var humøret så vendt tilbage, og det blev ikke mindre godt af MDS's medlemsmøde, der blev afholdt i smukke - men kolde - omgivelser i Venskabsforeningernes Hus. Et halvt hundrede medlemmer var mødt op til dette møde, hvor vi præsenterede projektet, og hvor den nyvalgte formand for MDS, Tunga, læste samarbejdsaftalen op i sin helhed. Aftalen blev efter en engageret debat godkendt, og der blev holdt flere flotte og positive taler af medlemmer. Herefter skred vi til selve underskriftsceremonien, der var henlagt til en traditionel ger, der var opstillet i husets foyer.

Der blev under overværelse af pressen underskrevet og skålet og

lykønsket. Til sidst blev vi iklædt traditionelt udstyr, så vi kunne blive behørigt foreviget.

Gode råd til projektet

I mellem alle disse aktiviteter nåede vi også at præsentere projektet og os selv for blandt andet Save The Children UK, for Ulaanbaatars viceborgmester og den danske ambassade i Beijing. Vi havde i det hele taget mange gode møder og fik undervejs rigtig mange gode råd, hvoraf ihvertfald følgende har bundfældet sig og vil indgå overvejelserne omkring implementeringen af projektet:

- (1) Begræns projektet til i første omgang primært at dække et konkret distrikt i Ulaanbaatar i stedet for hele byen/landet. Herved bliver projektet mere synligt og man får en bedre kontakt til konkrete, truede familier og børn.
- (2) Pas på med velmenende indsamlinger/indkøb og uddelinger af for eksempel tøj, sko eller andre "luksusgoder". Det kan forstærke gadebørnsproblemet, da den generelle fattigdom gør, at selv velfungerende familier ikke har mulighed for at anskaffe disse ting. Det vil kunne gøre det umiddelbart attraktivt for børn, der ellers ikke er truede, at gå på gaden. Indsamlinger og uddelinger skal være velkoordineret og skal derfor foregå i tæt tilknytning til projektets øvrige aktiviteter.
- (3) Iværksæt "fjernadoption"!! Familier i Danmark "adopter" en familie/et barn, på betingelse af, at familien/barnet aktivt indgår i projektet (modtager familierådgivning fra centret, indgår i familietræning, barn

der modtager skoletilbud, og så videre). En slags "SOS"-løsning, men som her vil indgå som del af det overordnede projekt. Størrelsesorden: 150 kr. pr. måned. Vi arbejder videre med den praktiske tilrettelæggelse af dette.

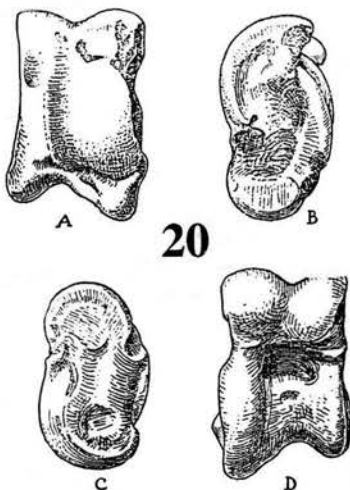
Afslutningsvist skal der lyde en stor tak herfra for det store arbejde, som Mongolsk Dansk Selskab allerede har ydet og ikke mindst vil komme til at yde i forbindelse med vores fælles projekt, og til den utrolige gæstfrihed, som vi mødte overalt i Mongoliet.

Mandag og tirsdag sagde henholdsvis Ole og Bulgan farvel til Mongoliet og rejste mod forår i Beijing, hvor vi inden afrejsen mod København nåede kinesernes farvel til Deng. Men det er jo en helt anden historie. ☺

Bulgan Njama og Ole Rønsholdt

Kender du mongolske genstande (7):

Opgave 20: spørgsmål
Hvad bruges disse 4 knogler til?

20

Årsberetning for året 1996 Dansk Mongolsk Selskab

Medlemmer:

Ved starten af 1996 havde Dansk Mongolsk Selskab 142 medlemmer. Med udgangen af 1996 har Dansk Mongolsk Selskab 182 medlemmer, deraf bor 17 (8♀ + 9♂) i udlandet (Grønland, Sverige, Mongoliet, Kina, USA og Belgien). De 165 medlemmer (78♀ + 87♂) i Danmark er fordelt efter postkode nummer med 110 medlemmer (56♀ + 54♂) i Hovedstadsområdet (kode 1-3); 14 medlemmer (3♀ + 11♂) på Sjælland (4), hvoraf 5 bor i Roskilde; 1 medlem (♂) på Bornholm; 7 medlemmer (3♀ + 4♂) på Fyn (5); 34 medlemmer (16♀ + 18♂) i Jylland (6-9), deraf 10 i Århus.

Denne fordeling svarer til, at næsten 70% af medlemmerne bor i Hovedstadsområdet. Udover disse er der 2 institutioner, som er medlem.

Bestyrelsen:

Bestyrelsesmøder (11/1; 9/3; 25/4; 11/5; 25/9; 9/11) er brugt til at planlægge årets medlemsmøder og andre aktiviteter, som Dansk Mongolsk Selskab har ønsket at involvere sig i.

NGO-Projekt: Gadebørn

En stor del af bestyrelsens aktivitet i årets løb er brugt på at få skabt de rigtige forudsætninger for "Gadebørns Projektet". Dansk Mongolsk Selskab er blevet anerkendt som NGO fra de danske myndigheders side. Selskabet kan ikke på egen hånd magte projektet, så derfor er vi gået i samarbejde med Socialpædagogernes Landsforbund (SL) samt Socialrådgivernes og Socialpædagogernes Projektselskab (SSP), hvortil førelsen af projekt

regnskabet er lagt. Dog er Dansk Mongolsk Selskab (DMS) øverst myndighed for hele projektet. Der er i årets løb nedsat forskellige arbejdsgrupper:

(1) **Projektbestyrelsen** består af: Rolf Gilberg (DMS), Marianne Haslund-Christensen (DMS), Ole Odgaard (DMS), Henrik Egelund (SL) og Jens Asger Hansen (SSP).

(2) **Projektsekretariat**: Leif Petersen (DMS) og Ole Rønsholdt (SL).

(3) **Ansættelsesudvalg**: Ole Odgaard (DMS), Bent Gynther (DMS), Poul ASnker Andersen (SL).

(4) **Faglig støttegruppe**: Skal støtte det faglige indhold i projektet. Relevante eksperter blandt SL tilknyttes under ledelse af Henrik Egelund (SL).

(5) **Støtteudvalg** (fundraising): Skal skaffe ekstra midler til projektet. Består af DMS-medlemmer: Marianne Haslund-Christensen, Karl Emil Roll, Anders Jørgensen, Ole Rønsholdt.

(6) **Indsamling** blandt medlemmer vil blive koordineret af Kirsten Gynther i det omfang opgaverne kræver det.

De 4 mongolske medarbejdere på projektet vil Dansk Mongolsk Selskabs modpart i Mongoliet Mongolsk Dansk Selskab ansætte lokalt.

Dansk Mongolsk Selskabs ansøgning til Danida blev i første omgang ikke godtaget, da Danida mente, at Dansk Mongolsk Selskab havde slået for stort et projekt op. Man enedes om at dele projektet i mindre dele og så klare en del af gangen. Til første del bevilgede Danida 2½ million-kroner, som skal bruges til at opbygge en

fælles organisation og til at uddanne mongolske socialpædagoger med særlig henblik på gadebørnsproblemer. På længere sigt er det tanken at oprette et hjem og værested for gadebørn i Ulaanbaatar.

Som formand for Dansk Mongolsk Selskab vil jeg gerne takke Leif Petersen og Ole Rønsholdt for den store indsats de har gjort for at få Gadebørnsprojektet til at blive til virkelighed. Uden Leifs og Oles utrættelige indsats var det ikke blevet til noget. Projektet ville helle ikke kunne gennemføres uden stor indsats fra mange mennesker fra DMS, SL og SSP. Også stor tak til alle disse personer.

100-året for Henning Haslund-Christensens fødsel

I første halvdel af året talte bestyrelsen en del om, hvordan man kunne være med til at fejre 100 året for Henning Haslund-Christensens fødsel den 31. august. Nationalmuseet lukkede sin udstilling om mongolerne den 9. april, så der blev ikke nogen anledning i den institution.

Eksperimentariet lavede en lokal montre om Henning Haslund-Christensen i en vandreudstilling om nordiske opdagelsesrejser. Udstillingen sluttede den 31. august, men uden særligt festligheder.

Det blev i selve Mongoliet, festlighederne i dagens anledning blev holdt.

Danmark havde ved ambassadør Christoffer Bo Bramsen samlet sine fremstød i Mongoliet omkring denne dato. En erhvervsdelegation og besøg af den danske udenrigsminister faldt sammen med åbningen på en udstilling om mongolernes mangfoldighed med en særlig montre til Henning Haslund-Christensen i National Museet for Mongoliets Historie i Ulaanbaatar. Som særlige gæster var Søren Haslund-Christensen og Mongoliets konsul i Danmark Anders Jungersen samt formanden for Dansk Mongolsk Selskab tilstede. Under åbningsceremonien overrakte museets direktør Ichinkhorloogiin og Lhkavasuren, daværende formand for Mongolsk Dansk Selskab en ny oversættelse til mongolsk af Henning Haslund-Christensens første bog "Jabonah" til æresgæsterne. Senere tog omkring 40 danskere på besøg ved Erdenebulgan, hvor danskerne i 1920'erne havde deres forsøgsgård. Der har sandsynligvis ikke før været så mange danskere samlet på én gang i Mongoliet.

Besøg af mongoler:

Burma Njama på 4 måneders ophold på Den Internationale Højskole i Helsingør.

S. Tsetsgee, mejerist, var på en måneds efteruddannelse i Danmark. Hun har sit eget osteri i Ulaanbaatar.

Besøg i december af en gruppe på 5-6 mongoler, hvis talsmand var S. Khudulmur, Ministeriet for Natur og Miljø, og hvis danske kontakt var Birgith Sloth.

Generalforsamling:

Lørdag, 9. marts 1996, kl 15 afholdtes ordinær generalforsamling, hvor formandens årsberetning og

kassererens årsregnskab begge blev godkendt. Efter valget på generalforsamlingen konstituerede bestyrelsen sig således: Klaus Ferdinand, Rolf Gilberg (formand), Bent Gynther (suppleant), Søren Haslund-Christensen, Jan Koed, Gudrun Lefmann (suppleant), Bulgan Njama (sekretær), Leif Petersen (kasserer). Selskabets revisor Finn Munch-Petersen ønskede ikke genvalg. Han blev erstattet af Anita Garbers. Se i øvrigt referat af generalforsamlingen i GER(19): 29-31.

Medlemsmøder:

Møde 24: Torsdag, 15. februar 1996, klokken 20, Danmarks Lærerskole, Emdrupvej 101, 2400 København NV. Hovedindgangen, Blok A, lokale 200:

Foredrag "Hverdagsliv, skole og børn i Mongoliet - med eksempler fra det virkelige liv" ved Ulla Ambrosius Madsen og Johnny Baltzersen, begge ansat ved Danmarks Lærerskole, om skolens uddannelsesprojekt i Mongoliet. Deltager: 20 tilhørere.

Møde 25: Lørdag, 9. marts 1996, klokken 15-18, Nationalmuseet, rum U5, København. Program:

- (a) ordinær generalforsamling;
- (b) orienteret om projektet "Gadebørn" i Ulaanbaatar;
- (c) uddrag af videofilmen "The Forgotten Future" om gadebørn i Ulaanbaatar.

Deltager: 30 tilhørere.

Særarrangement: Filmuge (23-24 marts, 4-5 april, 7-8 april) med 6 mongolske film på Nationalmuseet. Gratis billet til hvert medlem.

Møde 26: Tirsdag, 30. april 1996, klokken 20, Danmarks Lærerskole, Emdrupvej 101: Journalisthøjskolens prorektor Kim Minke,

Århus, holdt foredrag om "Masse-medier og demokrati i Mongoliet".
Deltager: 25 tilhørere

Møde 27: lørdag, 18. maj 1996, klokken 16-18 og 19-23. Brolæggerstræde 9, København:

Program:

(a) læge Søren Thybo holdt foredrag om "Sundhedstilstanden og tuberkulose problemer i Mongoliet"; Deltager: 20 tilhørere.

(b) Forårsfest med 30 deltagere.

Møde 28: søndag, 6. oktober 1996, kl 15-18, Medborgerhuset, Danasvej 30, Frederiksberg.

Program:

(a) Jens Asger Jensen og Bulgan Njama holdt foredrag om deres rejse til Mongoliet for at undersøge mulighederne for at gennemføre projekt "Gadebørn";

(b) Rolf Gilberg fortalte om sin rejse til Mongoliet og seminar i anledning af Henning Haslund-Christensen 100 år.

Deltagere: 20 tilhørere.

Møde 29: lørdag, 30. november 1996, kl 15-18, Medborgerhuset, Danasvej 30, Frederiksberg.

Program:

(a) Ole Hybel Hansen fra Dansk Industri talte om Danmarks erhvervsfremstød i Mongoliet efter rejse i august 1996; se artikel i Ger(21).

(b) Knud Mortensen fra Danida talte om Danidas støtte til reform af Mongoliets grundskolesystem.
Deltager: 20 tilhørere.

GER: I 1996 blev udgivet 4 numre af Ger (17-18-19-20), hvoraf hæfte 18 var et særnummer om Henning Haslund-Christensen i anledning af 100 året for hans fødsel. Redaktionen har videreført sin linie med en passende blanding af nyt og gammelt om mongolerne ☺
Rolf Gilberg, formand

Regnskab for Dansk Mongolsk Selskab kalenderåret 1996

Resultatsopgørelse

i kroner

Indtægter:

Kontingent	15.645,00	
Rente	82,58	
Salg af tidsskrift Ger	179,00	
indkomst ialt		15.906,58

Udgifter:

Forbrug af porto		
lager primo	995,25	
købt porto	5.918,30	
lager ultimo	750,00	
forbrug af porto		6.163,55
Medlemsmøder		1.964,58
Øvrige omkostninger		1.282,00
udgifter ialt		9.411,13
Årets resultat		+6.495,45

Balance:

pr. 1. januar 1997

Aktiver:

Kasse	0,00	
Giro	34.390,92	
Porto	750,00	
Balance		35.140,92

Passiver:

Egenkapital		
Primo	28.644,47	
plus årets resultat	6.495,45	
Balance		35.140,92

Der tages forbehold for revisorens kommentarer i det her fremlagte regnskab. På generalforsamlingen 22. marts 1997 vil et revideret regnskab blive fremlagt til godkendelse. ☺

Leif Petersen, kasserer

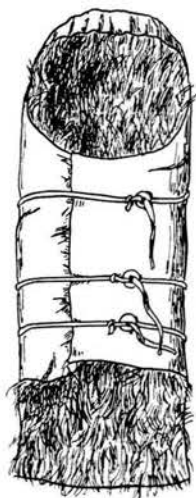
Kender du mongolske genstande (7)

Igen har der været lidt uklarhed om hvilke spørgsmål, der hørte til hvilke tegninger. Det er beklageligt. Her kommer de rigtige svar til opgave 15, 16 og 17:

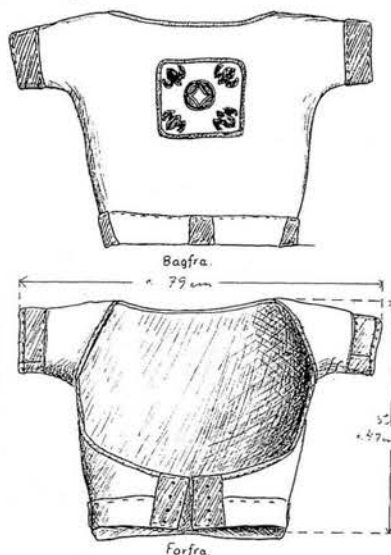
OPGAVE 15: svar

Den kort ærmeløs vest af broderet silke bæres af gift Daghur kvinde, indsamlet af Henning Haslund-Christensen 1937 i Hailar, i det nordøstlige Indre Mongoli, hvor den på mongolsk kaldes "ørregilchi". Den utraditionelle nummerring, Paris 028, hentyder til, at denne vest er en del af den samling, Haslund samlede ind til Musée d'Homme i Paris.

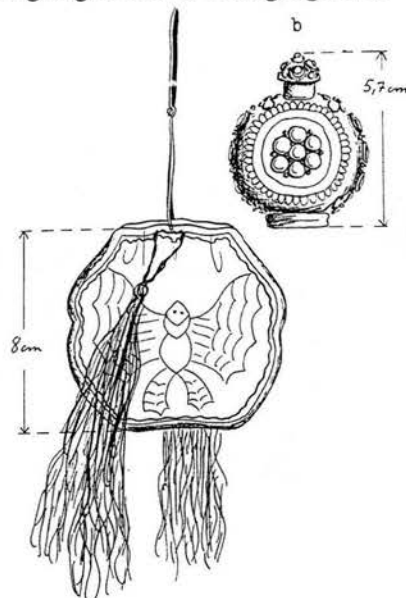
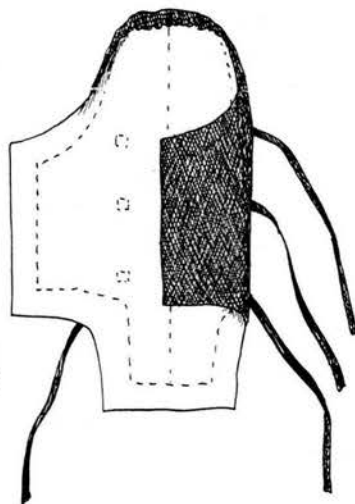
18

19

OPGAVE 16: svar

Denne trøje (R.VII-148a) er øverste del af en bryderdragt, købt af Haslund-Christensen 1937 ved klosteren Gegen Sume i Khorchin-mongolernes område i det nordøstlige Indre Mongoli. Den kortærmede trøje skal sidde meget tæt til kroppen, så modstanderen ikke let kan få fat. Ifølge et sagn var der en gang en stærk kvinde som vandt brydetuningen. Siden den tid har dragten skulle være åben foran, så brystkassen er synlig.

OPGAVE 17: svar

Broderet pose (hængelomme) og tilhørende snusflaske af sølv besat med koral og turkis sten (R.VII-18 a-b). Indsamlet af Henning Haslund-Christensen 1937 i Olon Obotai i Khorchin-mongolernes Manchou Ail distrikt i det nordøstlige Indre Mongoli. Snus (pulveriseret tobak) bruges ved formel hilsning, hvor parterne udveksler snusflaske og tager lidt af hinandens snus, inden de igen bytter flasker. Da der ikke er rigtige lommer i en mongoldragt, har man en lille pose til at gemme sin snusbeholder i.

OPGAVE 18: spørgsmål

Hvad bruges dette skind (R.XII-244) til? Det stammer fra Chakhar området.

OPGAVE 19: spørgsmål

Hvad bruges dette stof (R.XII-245) til? Det stammer fra Chakhar området.

OPGAVE 20: se side 28.

INDHOLD

Dansk Mongolsk Selskab	2
Fra Redaktionen	2
Mongolsk Dansk Selskab	2
Projektstyrelsen: Seneste nyheder fra gadebørnsprojektet	3
Ole Hybel Hansen: Dansk erhvervsfremstød til Mongoliet i august 1996	4-9
Eva Holskov: Dansk støtte til Mongoliets nationale tuberkulose kontrolprogram	10-12
Rejsereklame	13
Elsebeth Andersen: Mama Danida takker af i Mongoliet	14
Jysk Vismænd: Oksens År	15-17
Henning Haslund-Christensen: Drømmen om en bedre verden (20): Lærken og Hunden i Den sorte Gobi	18-20
Historien om hvorfor man kan spå med skulderblad	21
Buljan Njama: Boganmeldelse: Mongolia in Transition	22-23
Litteratur tillæg 11	23
Bulgan Njama & Ole Rønsholdt: Nu kører Gadebørnsprojektet i Mongoliet	24-28

Rolf Gilberg: 28-30
Dansk Mongolsk Selskabs
Årsberetning for 1996

Leif Petersen: 30
Dansk Mongolsk Selskabs
regnskab for 1996

Rolf Gilberg: 31
Kender du mongolske
genstande? (7).

Indre Mongoli 50 år 32

Medlemsmøder foråret 1997

Kære Medlem

I den netop udsendte indkaldelse til generalforsamlingen har det desværre på grund af travlhed ind-sneget sig et par fejl. Det beklager vi meget. De rigtige oplysninger står her:

Medlemsmøde 33: lørdag, 22. marts 1997, kl. 15-23, Medborgerhuset, Danasvej 30, Frederiksberg:

(a) kl 15:00 Ordinær generalforsamling.

(b) Intendent Håkan Wahlquist fra Folkens Museum, Stockholm, vil kommentere film fra Sven Hedin ekspedition 1927-1928 til Indre Mongoli og Xinjiang, hvori Henning Haslund-Christensen deltog.

(c) Der afsluttes kl. 18:30 med en forårsmiddag, hvor til medlemmer kan melde sig ved indbetaling af 100 kr på Selskabets giro. Tilmelding senest mandag, 17. marts.

ISSN nr 0905-9505

50 året for Indre Mongoli som kinesisk provins

I juli-august 1997 vil man in Indre Mongoli fejre, Formand Maos styrker i 1947 befriede Indre Mongoli området fra en japansk besættelse, og gjorde Indre Mongoli til et selvstyreområde 2 år før at Den Kinesiske Folkerepublik blev dannet i 1949. (Mere om Indre Mongolis historie, se GER(7):6-18).

Man vil fejre begivenheden med en National Sang og Danse Festival. Der vil være udstillinger om dragter fra de folkeslag, der bor i Indre Mongoli og en udstilling, som viser områdets økonomiske fremgang i løbet af de sidste 50 år.

I juni vil man i Ulanmuqi afholde en festival med fotoudstilling og optrædning af forskellige grupper.

I maj vil der være en sangkonkurrence i Hohhot for amatører.

I august er der planlagt i Hohhot en fotoudstilling om DEN Gule Flod.

I august også i Hohhot er der planlagt en festival for Indre Mongoli firmaer.

Vil man vide mere så spørg hos Chen Hongying, liaison person, Administration Office Culture Department, Inner Mongolia Autonomous Region, 15 Xilin North Road, Hohhot 010020, China (telf: (0471) 6968 984).